

Беларусь Спартыўная

СПЕЦЫЯЛЬНЫ ПРАЕКТ «НОВАГА ЧАСУ»

novychas.by

40 ШТО БУДЗЕ
З БЕЛАРУСКІМ
ТЭНІСАМ
ПАСЛЯ
АЛІМПІЯДЫ?

37

47 КЕЙС
ЦІМАНОЎСКОЙ

Фота SPORT-EXPRESS.RU

І была Алімпіяда, і былі мы...

Сяргей КАЙКО

У нядзелю 8 жніўня патух алімпійскі агонь у далёкім Токіа. Скончыліся Гульні, якія адразу ж назвалі ці не самымі дзіўнымі ў гісторыі. Самымі фантазмагарычнымі і паранармальнымі — такімі, якія нельга было ўявіць сабе яшчэ некалькі гадоў таму.

Але ж яны прайшлі — і, у прынцыпе, атрымаліся неблагімі. Са сваімі палаючымі інтрыгамі і галівудскімі сюжэтамі, з калейдаскапічнай медальнай гонкай і героямі на ўсе часы, з хвілінамі трыумфаў і драм... І, вядома, са скандаламі, без якіх спорт не спорт і жыццё не жыццё.

Усяго хапала — на тое яна і Алімпіяда. Найлепшае, што прыдумала чалавецтва ў жанры спаборніцтва дзеля задавальнення інстынкту дамінаваць і навукі перамагаць.

І было гэтым летам у Японіі ўсялякае...

...І была пандэмія каронавіруса — той самы чыннік, што забяспечыў Гульням арэол нейкага постмадэрну. Пачынаючы з таго, што тэрміны Алімпіяды давалася адсоўваць на год — і ў выніку яна, здаецца, упершыню адбылася ў няцотны год. І заканчваючы тым, што колькі разоў увогуле паўставала пытанне аб адмене алімпійскага свята.

Адмены не здарылася, аднак меры эпідэміялагічнай перасцярогі зашкальвалі і фактычна на два тыдні зрабілі з Токіа рэжымны аб'ект. Абмежаванні падчас цырымоній адкрыцця і закрыцця, абмежаванні на наведванне спаборніцтваў заўзятарамі, абмежаванні ў Алімпійскай вёсцы, абмежаванні ў кантактаванні спартсменаў. Абмежаванні, абмежаванні, абмежаванні... А атлеты, нягледзячы на татальную сацыяльную дыстанцыю, ўсё роўна хварэлі і вымушана самаізаляваліся. Балазе, маштабы інфікавання не дасягнулі крытычнай масы і ўсе старты адбыліся паводле раскладу, усе медальныя камплекты набылі сваіх уладальнікаў. Міжнародны алімпійскі камітэт, перахрысціўшыся, выдыхнуў: «Мы зрабілі гэта — і ўсё было недарма». А прэзідэнт МАК Томас Бах канстатаваў на развітанне, што «ўпершыню пасля пачатку пандэміі свет аб'яднаўся».

...І быў агульны медальны залік — неафіцыйны, але, як звычайна, найпрэстыжнейшы. Той самы кірмаш ганарыстасці, на які мудрыя людзі раецца не звяртаць увагі, аднак ён па-ранейшаму квітнее. Перамога ў гэтай сімвалічнай гонцы спартыўных узбраенняў казача амбіцый і нацыянальных пачуццяў, таму пакуль ёсць Алімпіяда — то будзе і валавы намалот каштоўнага металу.

Гэтым разам фурору зноў далі Злучаныя Штаты. Іх 113 медальёў (39 залатых, 41 срэбраная, 33 бронзавых) — цудоўны вынік, хаця ў Рыа ў 2016 было больш (121 узнагарода). Шмат гадоў таму амерыканцы на гэтым алімпійскім фронце змагаліся з СССР — і потым з Расіяй як

спадкаемцай камуністычнай дзяржавы. Але тыя часы сышлі: расіяне ў агульным заліку летніх АГ усё часцей балансуюць на 4-5 месцах. Іх такіхскі 71 медаль выглядае блякла на тле спраўджанай амерыканскай мары (а залатых узнагарод у РФ наогул толькі 20 — амаль удвая меней, чым у Штатаў).

Цяпер у амерыканцаў іншы ідэалагічны праціўнік — Кітай. І варта адзначыць, што гэтыя Алімпійскія гульні ЗША ў Паднябеснай выйгралі, так бы мовіць, у адну брамку. Кітайцы набылі толькі 88 медальёў (з іх 38 — залатыя). Праз тры гады — у Парыжы-2024 — кірмаш працягнецца.

...І былі ў Токіа людзі — канкрэтныя імёны і прозвішчы, за чым выступленнем свет назіраў з захапленнем і шырока расплюшчанымі вачыма. Узгадваць кожнага з герояў — так не хопіць аніякага газетнага месца. Але не назваць «самых-самых» таксама нельга, бо менавіта з імі будзе асацыявацца Токіа-2020 — як, напрыклад, Барселона-1992 асацыюецца з беларускім гімнастам Віталём Шчэрбам (6 залатых узнагарод!).

Самым паспяховым удзельнікам сёлёнай Алімпіяды стаў амерыканскі плывец Каліб Дрэсал. 24-гадовы майстар вольнага стылю і батэрфляю проста пазбавіў сэнсу сваіх канкурэнтаў ныраць з ім у адзін басейн. Бо яшчэ да заплыву было вядома, хто пераможа. У Токіа Каліб з Фларыды ўзяў пяць залатых медальёў. Калі дадаць іх да дзвюх перамог, здабытых у Рыа, то зараз малады амерыканец ужо ажно сяміразовы алімпійскі чэмпіён. Нават славу ты аўстраліец Іан Торп цяпер глядзіць на

Дрэсала знізу ўверх — і гэта ўсё пры тым, што ў хлопца наперадзе яшчэ прынамсі дзве Алімпіяды. То-бок нямала шанцаў павялічыць сваю ўласную медальную скарбонку. Праўда, дацягнуцца да славы свайго знакамітага суайчынніка Майкла Фелпса (23 алімпійскія перамогі!) Каліб будзе цяжка.

Сярод жанчын у Токіа, зразумела, таксама знайшоўся «звышчалавек». Дадатковае месца ў багажным адсеку самалёта на зваротным шляху магла замаўляць аўстралійка Эма Макееан. Яна, як і Каліб Дрэсал, пльўчыха — то-бок прадстаўніца таго ж надзвычай медалеёмістага віду спорту. З Гульняў на радзіму дзвючына зvezла сем медальёў: чатыры залатыя і тры бронзавыя. Магчыма, дамоў яна вярталася адным рэйсам — бо кірунак агульны — з легендарнай новазеландскай вясляркай Лісай Кэрынгтан. Калі так, то ім было аб чым пагаварыць: Ліза ў Токіа заваявала адразу тры чэмпіёнскія ўзнагароды.

...І была на Гульнях зборная Беларусі. Каманда нашых суайчыннікаў, якая мела на Токіа вялізныя планы, а выступіла ў выніку зусім няўдала. Сем медальёў (адзін залаты, тры срэбраныя і тры бронзавыя) — гэта найменшая іх колькасць за ўсю гісторыю нашага ўдзелу ў летніх Алімпіядах. Інцыдэнт з Крысцінай Ціманоўскай — гэта найгучнейшы скандал, у які патрапіў беларускі спорт у апошнія гады.

Зрэшты, Беларусь на Гульнях у Токіа — гэта ўсё ж асобная гісторыя, і вы знойдзеце яе на старонках сённяшняга «Новага Часу»...

Працяг тэмы на стар. 38–39 (2–3) »

Гістарычны антырэкорд па колькасці выйграных медалёў

Антон МАКАЎЧУК

Чым заўгодна былі гэтыя Алімпійскія гульні для Беларусі, але толькі не зорным часам. Як ні карцела спартыўным чыноўнікам і функцыянерам паказаць цудоўныя вынікі ў Токіа пасярод «года народнага адзінства», не атрымалася анічога. Спорт як візітоўка краіны і сведчанне яе няўхільнага развіцця пад мудрым кіраўніцтвам — гэтая ідэалагема чарговы раз не спрацавала, бо супраць лічбаў і фактаў не папрэш.

Лічбы гаротныя. Усяго сем медалёў, з якіх толькі адзін залаты. Пра тое, што гэта гістарычна найгоршы паказчык удзелу беларусаў у летніх Гульнях, узгадалі, напэўна, ужо ўсе медыя. Сем медалёў — гэта, уласна, правал, калі называць рэчы сваімі імёнамі. І калі ён пра нешта і сведчыць, то толькі пра заняпад бягучай мадэлі нацыянальнага спорту.

Антырэкорд за антырэкордам

Так, на выпадковасць такую журботную статыстыку аніак не спішаш. Ужо з той прычыны, што адзінкавым збоём яна не выглядае з любога гледзішча. Наадварот, сённяшнія вынікі ідэальна кладуцца ў агульную карціну алімпійскіх экзерсісаў суверэннай Беларусі. Кладуцца — і выразна падсвечваюць выдавочны трэнд.

Некалі — калі беларускі спорт яшчэ штурхала наперад інерцыя савецкіх метадык і практык — нашы спартсмены рэгулярна прывозілі з Алімпіяд па паўтара дзясятка медалёў. Апагей здарыўся ў аўстралійскім Сіднеі ў 2000-м, калі айчынным атлеты сабралі аж 17 узнагарод (23-е месца ў агульным заліку). Апошняя паспяхова гастроль датаваная 2008 годам — тады ў Пекіне беларусы ўзыходзілі на п’едэстал 14 разоў і імі сапраўды можна было ганарыцца. Той жа Андрэй Арамнаў — 20-гадовы прости хлопец з Барысава — вярнуўся з Кітая ў званні аднаго з наймацнейшых людзей планеты. Менавіта так называюць алімпійскіх чэмпіёнаў-штангістаў, якія спаборнічаюць у цяжкай вазе.

Што стала з далейшай кар’ерай Арамнава, ведаюць не толькі спартыўныя заўзятары. Што

стала з далейшай алімпійскай дынамікай беларускага спорту — таксама сакрэтам не з’яўляецца. Ад той пары і надалей нашы ўраджаі на Гульнях пачалі не супынна гаршэць, адлюстроўваючы ўсё больш сумныя рэаліі.

Лондан-2012 — 10 медалёў (2 залатыя), Рыа-дэ-Жанейра-2016 — 9 узнагарод (1 золата) і вось Токіа-2020 — ужо толькі 7 нагод для задавальнення (1 золата). У агульным табелі гэта толькі 45-ты радок. Ніжэй за Косава, Багамы і Уганду. Ніжэй за постсавецкія Грузію і Узбекістан, не гаворачы пра Украіну і тым больш Расію.

У гэтым шэрагу антырэкордаў, як у кроплі вады... Ну, вы зразумелі.

Батут — наша ўсё?

Пераходзячы да дэталізацыі актуальных дасягненняў народнай спартыўнай гаспадаркі, можна з лёгкасцю намацаць моцныя (іх менш) і слабыя (іх больш) месцы беларускага алімпійскага спектру.

І выглядае, гаворачы ленынскай мовай, што з усіх спартыўных мастацтваў самым квітнеючым для нас з’яўляюцца скачкі на батуте. Параўнальна новы (у алімпійскай праграме з 2000 года) і так званы суб’ектыўны від, які мэтанакіравана культывуюць пакуль не ва ўсіх краінах.

Зрэшты, гэта аніак не змяняе маштаб, які набылі ў краіне і свеце беларускія батутысты. У Рыа пяць гадоў таму вышэй і зграбней за ўсіх на пругкай сетцы скакаў віцэблянін Уладзіслаў Ганчароў. Менавіта ён і стаў адзіным уладальнікам залатога медала ў зборнай Беларусі. Зараз у Токіа гісторыя паўтарылася — з той толькі розніцай, што Ганчароў гэтым разам на

п’едэстал не ўзышоў, затое яго месца на верхняй прыступцы заняў іншы беларус — 20-гадовы Іван Літвіновіч з Вілейкі.

У спорце кажуць: стабільнасць — прыкмета майстэрства. Тым больш, што айчынным батутыстам ўжо традыцыйна на першых ролях і ў іншых міжнародных турнірах — на тых жа чэмпіянатах свету. Адзначаем гэта невыпадкова, бо метадыка выхавання чэмпіёнаў у індывідуальных дысцыплінах — гэта справа не столькі сістэмы, колькі намаганні аднаго асобна ўзятга трэнера.

У беларускім батуте такая светлая галава ёсць. Гэта галоўны трэнер Вольга Уласава, унёсак якой у свае поспехі спартсмены заўсёды падкрэсліваюць з асаблівым імпэтам. Былая гімнастка, яна своечасова занялася развіццём новага віду спорту, і таго ж Ганчарова зрабіла чэмпіёнам уласнымі высілкамі — пасля таго, як хлопец адлічылі з секцыі гімнастыкі з прычыны бесперспектыўнасці. Пад яе апекай займаецца і Літвіновіч — аўгаслесар па адукацыі і чэмпіён Токіа па факце.

На такіх таленавітых і кемлівых трэнерах стаялі і стаяць розныя віды спорту ў Беларусі. Нацыянальную школу фрыстайла стварыў легендарны Мікалай Казека, чые выхаванцы прывозяць медалі з кожных зімовых Гульняў. Мастацкую гімнастыку шмат гадоў падтрымлівае на элітным узроўні Ірына Лепарская, і тут самы час узгадаць, што бронзавы медаль у Токіа даволі нечакана выйграла мінчанка Аліна Гарноўска. Вяславанне на байдарках і каное — пакліканне мэтра Уладзіміра Шантаровіча, чый шматгадовы шлях таксама высланы медалямі Алімпіяд і чэмпіянатаў свету.

Усё гэта, канешне, добра, але ў кожнай палкі, як кажуць, ёсць два канцы. І ў пэўным ракурсе сітуацыя не выглядае бясхмарна.

Бо Мікалаю Казеку ўжо 71 год і праз сваю прынцыповую грамадска-палітычную пазіцыю працы з камандай фрыстайлістаў ён фактычна пазбавіўся — цяпер выклікае пытанне, ці заваююць яны хоць што-небудзь у наступным годзе ў Пекіне.

Ірыне Лепарскай ужо 64, і на конт пераемнасці ў мастацкай гімнастыцы таксама існуюць сумневы — ужо таму, што калі б айчынным «грацыям» вярнуліся з Японіі з пустымі рукамі, то гэта нікога асабліва не здзівіла б.

Уладзімір Шантаровіч не нашмат маладзейшы за Казеку — яму 69, і куды вяслююць беларускія байдарачнікі і канаісты, зноў жа, сказаць цяжка. У Токіа, упершыню за безліч гадоў, яны ўсур’ёз рызыкавалі застацца без медалёў — і гэта стала багусальным правалам. Сяк-так, ужо напрыканцы Алімпіяды, адну ўзнагароду ўсё ж выхапілі: «срэбра» на рахунку жаночай байдаркі-чацвёркі на дыстанцыі 500 метраў. Аднак ценя няўдачы напоўз на некалі паспяхова від, і гэтыя кепскія адчуванні застаюцца з вяслярскай зборнай надоўга.

Халодная вада 2021-га

На вяславанні ўвогуле вярта засяродзіць увагу — як на прыкладзе адмоўнай дынамікі апошніх алімпійскіх цыклаў. Вядома, высновы рабіць рана — магчыма, мы проста маем справу з балючым працэсам змены пакаленняў. Але ж нешта вельмі панура цягнецца гэты працэс — у той час, як канкурэнты, тыя ж венгры, грабуць і грабуць да залатых вяршынь.

Сістэмна беларускія байдаркі і каное запрацавалі ў 2004-м годзе, калі Гульні прайшлі ў Афінах. Першую беларускую бронзу ў гэтым энергызатратным відзе спорту заваявалі Раман Петрушэнка і Вадзім Махнеў. Калі нехта паспеў скептычна падумаць, што адзін раз і палка страляе, то далейшымі намаганнямі айчынных весляры вычарпальна даказалі адваротнае.

Прышоў Пекін 2008-га — і беларускія байдарачнікі заграблі медалёў вялікім браднікам. Петрушэнка з Махневым узялі яшчэ адну бронзу, але яе тады не надта і заўважылі. Бо пляскалі ў ладкі з іншых нагод. Браты Аляксандр і Андрэй Багдановічы сталі алімпійскім чэмпіёнамі, а акрамя таго залатыя медалі прымерыў і мужчынскі квартэт — там у кампаніі з няўрымслівымі Петрушэнкам і Махневым вёсламі спраўна працавалі яшчэ і Аляксей Абал-масаў з Артурам Літвінчуком.

У 2012-м у Лондане алімпійскай славы зноў пабольшала. На сыху і ў цэнтры ўвагі былі знаёмыя ўсё твары. Тыя ж браты Багдановічы цяпер фінішавалі на другім месцы. Як і тыя ж Петрушэнка з Махневым. Гэтыя прозвішчы ўжо сталі сімвалам развіцця вяславання, і пільныя журналісты ўжо разгледзелі за поспехамі постаць і почырк галоўнага трэнера Уладзіміра Шантаровіча. А тут жа яшчэ і жанчыны падцягнуліся на медальны агенчык — трэцяй стала чацвёрка.

І вось так сталася, што ад той пары на гэтай дзёвочай дысцыпліне беларускія байдаркі і каное і едуць. Бо скончылі кар’еры па выслуге гадоў былыя лідары, а новых, як выяўляецца, не падрасло. На Алімпіядзе-2016 жаночы квартэт стаў трэцім, цяпер у Японіі — другім. І толькі зусім ужо хрэстаматычныя аптымісты ўбачылі ў гэтым нейкія прыкметы прагрэсу.

З прагрэсам насамрэч усё дрэнна. Беларускія атлеты стартавалі ў дзевяці дысцыплінах, і сярод разыграных 27 узнагарод ім дасталася толькі адна. Па праўдзе — і на тле ранейшых трыумфаў — канешне, слёзы. І, дарэчы, толькі 17 месца ў агульным карпаратыўным заліку. Атрымліваецца, што лепш за беларусаў сёння грабуць не толькі вызнаныя карыфеі халоднай вады: венгры, новазеландцы, немцы. Ужо глядзім мы ў плечы і чэхам, і кітайцам, і амерыканцам... Ужо і Куба, і Славакія, і Славенія дасягаюць большага, хаця любы прапагандыст можа з чыстым сумленнем сказаць: маўляў, у нас жа добрая інфраструктура — і адмыслова пабудаваныя грабныя каналы

© Ota getty images

БЕЛАРУСЫ НА АЛІМПІЯДЗЕ-2020

Імя	Від спорту	Месца
Іван Літвіновіч	Батут	1-е
Ірына Курачкіна	Барацьба	2-е
Магамедхабіб Кадзімагамедаў	Барацьба	2-е
Маргарыта Махнева, Надзея Папок, Вольга Худзенка, Марына Літвінчук	Веславанне (байдарка-чацвёрка)	2-е
Максім Недасекаў	Лёгкая атлетыка	3-е
Ванэса Каладзінская	Барацьба	3-е
Аліна Гарноська	Мастацкая гімнастыка	3-е

ТОКІА-2020. АГУЛЬНЫ МЕДАЛЬНЫ ЗАЛІК

Каманда	Золата	Срэбра	Бронза	Усяго
1. ЗША	39	41	33	113
2. Кітай	38	32	18	88
3. Японія	27	14	17	58
4. Вялікабрытанія	22	21	22	65
5. АКР (Расія)	20	28	23	71
6. Аўстралія	17	7	22	46
7. Нідэрланды	10	12	14	36
8. Францыя	10	12	11	33
9. Германія	10	11	16	37
10. Італія	10	10	20	40
45. Беларусь	1	3	3	7

Фота reuters

адпавядаюць усім міжнародным стандартам.

Так, інфраструктура ёсць. Чэмпіёнаў толькі чамусьці прыкметна паменела.

Выратавала барацьба

Медальныя дасягненні беларусаў у Токіа былі б зусім сціплымі, калі б не ўсплёл у адным з відаў спорту — барацьбе. Што ёсць, тое ёсць: на барцоўскім дыване нашы атлеты выглядалі зграбна. Тры з сямі ўзнагарод належаць менавіта майстрам захопаў і кідкоў.

Ірына Курачкіна спынілася ля самай вяршыні. Годна пераадолеўшы ўсе этапы, яна дайшла да фіналу, дзе саступіла славу таі японцы Рысака Каваі і задаволілася срэбным медалём. Ванэса Каладзінская таксама можа спакойна глядзець у люстэрка — і бачыць зьяне бронзы, здабытай у сталіцы Японіі. Трэці поспех зафіксаваны ў мужчын, і стаўленне да яго, што праўда, можа быць розным.

Срэбны медаль заваяваў хлопец, чыё імя-прозвішча рэжа беларускае вуха: Магамедхабіб Кадзімагамедаў — паспрабуй яшчэ запомніць. Так, гэта прывазны атлет — родам з Дагестана. Беларускае спартыўнае грамадзянства ён прыняў толькі ў 2020 годзе, і выхаванцам айчынай школы барацьбы яго пры ўсім жаданні не назавеш. Дый ладна: натуралізаваць замежнікаў даўно ўвайшло ў звычку ў беларускім спорце. А той жа Каўказ — вядомы кландайк барацьбы. Вунь пяць гадоў таму ў Рыа пад беларускім сцягам бронзу ўзялі Ібрагім Саідаў і Джавід Гамзатаў — абодва з часам неяк зніклі з вялікіх спартыўных гарызонтаў.

Акрамя барацьбы ў разрэзе асобных відаў хваліцца, як быццам, і няма чым. Лёгкая атлетыка ва ўсе часы была апорай і надзеяй беларускага алімпізму, аднак і тут сонца сёлета не заззяла. Скакун у вышыню Максім Недасекаў ехаў на Гульні ў статусе ці не галоўнага фаварыта, а выйграў толькі бронзу. А больш прадстаўнікі «каралевы спорту» нічым важкім не адзначыліся.

Дзе тыя часы, калі беларускія імёны гучалі пад фанфары ў кідковых дысцыплінах — молаце, кап’і і ядры? Дзе тое паданне, як Юлія Несцярэнка белай маланкай бліснула на залатой стометроўцы ў Афінах? Што было — таго больш няма.

Што казаць, калі нават у пяцібор’і — там, дзе безагаворачнымі прэтэндэнткамі на п’едэстал былі Анастасія Пракапенка і Вольга Сілкіна — у выніку не атрымалася нічога. 8 і 18 месцы адпаведна. Тое самае ў тэнісе, на які быў асаблівы разлік у кантэксте ўдзелу Арыны Сабаленка. Тое самае — у плаванні, цяжкай атлетыцы, стральбе...

Зрэшты, на выніковыя паказчыкі яшчэ паглядзець... Бо гэта афіцыйныя медыя фантаніравалі «ўра-патрыятызмам» напярэдадні цырымоніі адкрыцця Алімпіяды. Гучалі нават прароцтвы, што магутныя беларускія хлопцы і дзяўчаты могуць набраць ці не 25 медалёў. Уважлівы чытач «НЧ» тым часам мусіць памятаць, што, паводле нашага прагнозу, суайчыннікі возьмуць на Гульнях толькі восем узнагарод. То амаль так яно і атрымалася, тым больш сёмай — у мастацкай гімнастыцы — сталася сапраўднай сенсацияй.

Малайчына Мазуронак

Вы, пэўна, ужо заўважылі, што ў нашым апаведзе дагэтуль няма згадкі пра палітычныя погляды беларускіх удзельнікаў Алімпіяды. Хаця шмат хто з заўзятараў дазваў свае сімпатый ля тэлевізара з улікам менавіта гэтых абставін. Зразумела — у сённяшняй Беларусі сапраўды важна, хто які адкрыты ліст падпісаў пасля падзей леташняга жніўня.

Аднак на праўладных спартсменах акцэнтаваць увагу не будзем — і так жа лёгка на ўспамін і Недасекаў, і Марзалюк, і Драздоўская, і Ціхан, і ўсе тыя, хто, заплішчыўшы вочы, уласны дабрабыт гатовы паставіць вышэй за дэмакратычную будучыню Беларусі. Але пра свабодных беларускіх атлетаў нам забывацца не варта.

На жаль, ніхто з іх на алімпійскі под’ём не ўзышоў — зрэшты, шанцы на тое ад пачатку былі невялікія. Што ў пляўца Яўгена Цуркіна, што ў лёгкаатлеткі Эльвіры Герман, што ў баксёра Дзмітрыя Асанава, што ў лучніцы Карыны Казлоўскай... Дар’я Барысевіч праз траўму ўвогуле не выйшла на бегавую дарожку. Як і Марыя Жодзік, якая спецыялізуецца на скачках у вышыню, — яе з ліку ўдзель-

нікаў выкрасіла недастатковая колькасць здадзеных перад Гульнямі допінг-тэстаў.

Гэтая недапушчальная няўважлівасць спартыўных функцыянераў наогул дорага каштавала беларускай дэлегацыі. Бо менавіта праз такі адміністрацыйны непрафесіяналізм развалілася першапачатковая жаночая эстафета 4 па 400 метраў. Спробы аднавіць яе з дапамогай «унутраных рэзерваў» спарадзілі сусветны скандал імя Крысціны Ціманаўскай. Зрэшты, гэты кейс мы вылучылі ў «асобную вытворчаць» (гл. 47 стар.), а тут і цяпер самы час распавесці пра іншае.

Сярод атлетаў, якія падтрымалі перамены, аніяк нельга прамінуць Вольгу Мазуронак. Наша славу таі лёгкаатлетка даказала ў Японіі, што па-ранейшаму застаецца ў эліце сусветнага марафонскага бегу — неверагодна прэстыжнай дысцыпліны з касмічнай канкурэнцыяй.

Вольга на Алімпіядзе заняла пятае месца, чым дэ-факта пацвердзіла, што на сёння з’яўляецца наймацнейшай марафонкай у Еўропе. Дамінуюць жа ў гэтым цяжкім бегу на 42 кіламетры, зразумела, цемнаскурыя спартсмены — што ў мужчын, што ў жанчын. Вольгу Мазуронак на Гульнях апырэдзілі дзве

прадстаўніцы Кеніі (топавай марафонскай дзяржавы), а таксама амерыканка і эфіопка.

Адметна, што на шпаркі фініш нястомнай суайчынніцы адгукнуўся ў сацсетках былы старшыня Беларускай федэрацыі лёгкай атлетыкі Вадзім Дзевятоўскі. Прайшоўшы праз Акрэціна і пазней пакінуўшы пасаду, ён бачыў спаборніцтва як просты глядач. І высока ацаніў вынік былой падапечнай: «Для большасці марафонцаў пятае месца на Алімпіядзе — гэта мяжа мар. Але дакладна не для Вольгі, якая ставіла задачу заваяваць медаль. Ёсць адчуванне, што ў Парыжы, на Алімпіядзе-2024, Воля прыбяжыць да сваёй запаветнай мары, чаго ад душы ёй жадаю, як і ўсім нашым алімпійцам, якія аддалі ўсё сваё жыццё любімай справе і якія маюць патэнцыял і шанец рэалізаваць сябе ў поўнай меры».

Гэта справядлівая адзнака — і нават вядомы пафас тут да месца.

Не лятуць тыя коні

Ну а завершым свой нарыс па матывах мінулай Алімпіяды невялічкай замалёўкай на тэму актуальнай спартыўнай заалогіі. Не, гэта не метафара і не гратэск — навіны са свету жывёл таксама даляталі да Беларусі са сталіцы Гульні-2020. Тут калі нейкі жанр і вызначаць, то хутчэй гэта канфуз. Ці сімвал — як каму зручней.

Адразу двое беларускіх жакіяў так і не выступілі на Алімпіядзе — прычым з адной і той жа прычыны. Самі мужчыны — Аляксандр Фамінаў і Аляксандр Зяленка — былі гатовыя і, як кажуць у спорце, рваліся ў бой. Не рваліся іх коні — з мянушкамі Марціні і Карла-Грандэ. Коні захварэлі і не прайшлі тэставанне ў ветэрынараў, таму да спаборніцтваў іх не дапусцілі.

Усё змяшалася, такім чынам, у беларускіх алімпійцаў — коні, людзі... Усё разам і прывяло да такіх невясёлых вынікаў. Да самай няўдалай Алімпіяды ў суверэннай гісторыі і галоўнае — да пачуцця, што нешта не тое дзеецца ў нацыянальным спорце і ён працягвае паглыбляцца ў крызіс.

Ванэса Каладзінская: адна з нешматлікіх беларускіх медалістаў на Гульнях у Токіа

Фота www.zerka10.io

Што будзе з беларускім тэнісам пасля Алімпіяды?

Кірыл ІВАНЧУК

Правал у Токіа можа сапсаваць рэшту сезона — прынамсі, трэцяй ракетцы свету Арыне Сабаленка.

Перад Алімпіядай

Напярэдадні старту Гульняў у Токіа пра беларускія перспектывы ў тэнісным турніры гаварылі ў асноўным духапад'ёмна. Праскоквала нават слова «медаль». Раскатаць губу было ад чаго.

Па-першае, галоўная надзея Беларусі Арына Сабаленка ў ліпені выдала лепшы вынік у кар'еры на турнірах «Вялікага шлема», дабраўшыся да паўфіналу «Уімблдона», і ўскараскалася на рэкордны для сябе трэці радок сусветнага рэйтынгу. Больш магутна сезон праводзілі толькі Эшлі Барці і Наомі Осака. Прычым японка, сутыкнуўшыся з псіхалагічнымі праблемамі, прапусціла перад Алімпіядай некалькі турніраў і відавочна падыходзіла да хатніх Гульняў не ў лепшай форме. Так што Сабаленка па ўсіх фармальных прыкметах ляцела ў Токіа адной з галоўных фаварытаў.

Па-другое, пэўныя надзеі звязвалі з Вікторыяй Азаранка. Яна ўжо не такая добрая, як сем-восем гадоў таму, затое не па чутках ведае, як заваёўваць медалі на Алімпіядах (прывітанне, Лондан-2012!). А калі перастаюць перашкаджаць траўмы і думкі пра судовыя разборкі з экс-бойфрэндам па апецы над дзіцём, беларуска ўсё яшчэ здольная на вялікія подзвігі. Летас яна паказала феноменальны тэніс на «US Open», дзе толькі ў вышэйшым матчы саступіла Осака. Да гэтага ў фіналах турніраў «Вялікага шлема» Азаранка не гуляла сем гадоў.

Па-трэцяе, нядурнымі бачыліся перспектывы дуэта Сабаленка — Азаранка ў парным разрадзе. Яны не выступалі разам два гады — з паўфіналу Кубка федэрацыі супраць аўстраліек. Тым не менш, аб'яднаўшыся ў чэрвені, беларускі з ходу ўзялі тытул у Берліне, намякнуўшы, што паразуменне нікуды не дзелася і ў Токіа яны будуць прадстаўляць грозную сілу...

Пазітыў праклёўваўся нават у мужчынскай частцы спаборніцтваў. Медалёў ад Іллі Івашкі і Ягора Герасімава, вядома, ніхто не чакаў. Тым не менш, той жа Івашка выдаў прарыўное лета, патрапаўшы ў Гале нервы самому Федэрэру, а затым сенсацыйна дабраўшыся да чацвёртага круга «Уімблдона» і саступіўшы там толькі будучаму фіналісту Марыё Бэрэціні. Так далёка на «Вялікіх шлемах» беларусы рэдка праціскаліся, нават калі на корт яшчэ выходзілі Мірны і Ваўчкоў. Толькі ўявіце: папярэдні раз беларус урываўся ў топ-16 15 гадоў таму! Стрэліў Мірны — таксама на «Уімблдоне».

Foto GETTY IMAGES

Першы ўдар па алімпійскім пазітыве прыйшоўся на сярэдзіну ліпеня адкуль не чакалі — з інстаграма Азаранка.

«Я прыняла вельмі цяжкае рашэнне — не ўдзельнічаць у Алімпійскіх гульнях у Токіа. У мяне шмат выдатных успамінаў, калі я выйгравала золата алімпійскага турніру і прадстаўляла Беларусь на папярэдніх Гульнях. Але, нягледзячы на ўсе цяжкасці, з якімі мы сутыкаемся ў сувязі з пандэміяй, у глыбіні душы я ведаю, што гэта правільнае рашэнне для мяне і маёй каманды. Я з нецярпеннем чакаю Алімпіяду 2024 года ў Парыжы, каб прадстаўляць Беларусь. Жадаю ўсім спартсменам бяспечных, здаровых і паспяховых гульняў!» — напісала тэнісістка.

Ва ўласцівым стылі Азаранка нікому нічога не стала тлумачыць ні словам больш, спарадзіўшы як мінімум адну канспіралагічную тэорыю: не паляцела ў Токіа, бо не захачела выступаць на фоне таго, што адбываецца цяпер у Беларусі. Чым кіравалася Азаранка на самой справе — хто ведае. Дакладна стала зразумела адно: за медаль у Токіа пазмагаецца толькі Сабаленка ў адзіночным разрадзе. Справа ў тым, што адмова Азаранка рушыла ўжо пасля ўсіх алімпійскіх дэкларацый, і заявіць у пару да Сабаленка Аляксандру Сасновіч не было ўжо ніякай магчымасці. Заставалася толькі адна шчыліна: знайсці напарніцу сярод тых, хто прабіўся на Алімпіяду па рэйтынг, — але Сасновіч крыху не хапіла, а іншага варыянту і не было.

Тым не менш, у «адзіночцы» беларускія шанцы ўсё яшчэ выглядалі нядрэнна.

У Токіа

Шлях па медаль Сабаленка пачала па-фаварыцку: разграміла Магду Лінет, аддаўшы польскай тэнісістцы толькі тры геймы. Хто б мог падумаць, што

ўжо на наступны дзень трэцяя ракетка свету саступіць сорок сёмай і завершыць выступленне на турніры. Дона Векіч не бог ведае які супернік, і ўжо сапраўды яна не правяла супраць беларускі матч жыцця. Больш за тое, ужо ў наступным раўндзе харватка ціха прайграла ў двух сэтах Рыбакінай, толькі зацвердзіўшы ўвесь тэнісны свет у думцы: не такая добрая была Векіч, як выхалашчаная Сабаленка.

Лягчэй за ўсё непрыемны вынік спісаць на спякоту ў Токіа. На надвор'е скардзіліся многія тэнісісты, а заадно тлумачылі ім свае няўдачы, тыкаючы ў слупок тэрмометра. Найлепшая тэнісістка свету Эшлі Барці наогул вылецела ў першым жа раўндзе... Зрэшты, што з нагоды правалу думае сама Сабаленка, ніхто так і не даведаўся. Пасля паразы ад Векіч беларуска была змрачней за хмару і адмовілася кантактаваць з прэсай. А там яе і след прастыў.

Падобна да таго, Сабаленка вельмі натхніў ўзлёт па ходзе гэтага сезона, і ў Токіа беларуска ляцела з выразнай думкай пра медаль — разважваючы толькі, якой годнасці тая будзе. Вынік хвоснуў быццам абухом па галаве.

Яе поспехі ў 2021-м сапраўды ўражваюць: узяла прэстыжныя турніры ў Абу-Дабі і Мадрыдзе, ускочыла ў топ-3... Аднак каб выйграць шмат, яна і згуляла шмат. Вельмі шмат нават для маладога 23-гадовага арганізма. Далёка не заўсёды Сабаленка была стабільная альбо забіра-

лася высока па сетцы. Да «Уімблдона» беларуска з'яўлялася ледзь не адзінай у топ-30, хто ні разу ў кар'еры не дабраўся да чвэрцьфіналу турніру «Вялікага шлема». Дый гэтае «ледзь» — толькі таму, што кампанію ёй у гэтым клубе складала Сакары. Ну, дык грачанка на той момант замыкала дваццатку рэйтынгу. З гульца з топ-3 і попыт іншы.

Пасля Алімпіяды

Ва ўсялякім выпадку, неспадзяваная перадышка павінна пайсці Сабаленка на карысць. Падобна, яна і сама гэта ўсвадоміла. Бо каляндар спакушаў: можна было, не пераводзячы дух, ірвануць на буйны турнір у Сан-Хасэ і працягнуць чэмпіёнскую гонку. Так зрабілі і Лінет, і Векіч, і Рыбакіна, ад матчу з якой у Токіа беларуска спынілася ў адным кроку. А Сабаленка ўзяла паўзу, каб прывесці думкі і фізічны стан у парадак.

На ўсё пра ўсё — два тыдні. У жніўні адзін за адным стартуюць прэм'ер у Манрэалі, мастэрс у Цынцынаці, «US Open», перанесены Індыян-Уэлс... Гэтыя турніры без важкай прычыны не прагуляеш, і там зноў трэба паказаць свой максімум. Прычым у Сабаленка нядрэнная стартавая пляцоўка, каб адштурхнуцца і заскочыць у сусветным рэйтынгу яшчэ вышэй. Папярэднія падыходы на гэтых турнірах у беларускі не задаліся: вылеты ў першым, другім, трэцім колах... Затое зараз за плячыма няма багажу, які давалося адстойваць. Амаль усе ачкі, якія Сабаленка заробіць, пойдучы як прыбаўка да бягучага рэйтынгу. Пры пэўным збегу акалічнасцей можна нават прымерыць званне першай ракеткі свету!

А вось перад Азаранка, якая феноменальна правяла канцоўку мінулага года, стаіць нетрывіяльная задача: абараніць тытул у Цынцынаці і фінал «US Open». Без гэтых ачкоў можна і з топ-30 выпасці да кастрычніка. Пры гэтым зусім незразумела, у якім зарэстане знаходзіцца экс-першая ракетка свету. Апошні раз яна выходзіла на корт на «Уімблдоне», дзе прайграла ў другім раўндзе, а ў Токіа не паляцела, нічога не патлумачыла...

Так што пра эмацыйны і фізічны стан што Азаранка, што Сабаленка застаецца толькі здагадацца. Як і пра тое, наколькі адчувальна на беларускіх прымупльваюць апошнія навіны з Мінска. Пасля правальнай Алімпіяды, не чакаючы яе заканчэння, у адстаўку падаў старшыня Беларускай федэрацыі тэніса Сяргей Цяцерын, які займаў пасаду з 2017 года.

Новага кіраўніка выберуць на справаздачнай канферэнцыі ў верасні, і беларускі тэніс, верагодна, атрымае новы вектар. Не выключана, такі, што быў пры папярэднім кіраўніку — Аляксандру Шакуціну. Менавіта пры ім з'явілася і вырасла ў зорку Сабаленка, а зборная Беларусі дайшла да фіналу Кубка федэрацыі.

НАШЫ Ў ТОКІА-2020

Арына Сабаленка («адзіночка»)

1/64 фіналу. Магда Лінет (Польшча) — 6:2, 6:1
1/32 фіналу. Дона Векіч (Харватыя) — 4:6, 6:3, 6:7

Ілля Івашка («адзіночка»)

1/64 фіналу. Гаэль Монфіс (Францыя) — 6:4, 4:6, 7:5
1/32 фіналу. Міхаіл Кукушкін (Казахстан) — 6:7, 6:3, 6:3
1/16 фіналу. Кеі Нісікоры (Японія) — 6:7, 6:3, 1:6

Ягор Герасімаў («адзіночка»)

1/64 фіналу. Жыль Сымон (Францыя) — 4:6, 6:3, 6:4
1/32 фіналу. Фабія Фаньіні (Італія) — 4:6, 6:7

Ілля Івашка / Ягор Герасімаў («пара»)

1/64 фіналу. Маркус Дэнніл / Майкл Вінус (Новая Зеландыя) — 3:6, 6:7

Аляксей АСАНОВІЧ

Крысціна Ціманоўская — далёка не першы спартыўны ўцякач у гісторыі. Беглі ў пошуках лепшай долі і хаваліся ад рэпрэсій ад самага заснавання СССР. «Новы час» сабраў найбольш гучныя выпадкі змены полюсаў спартсменаў з Савецкага Саюза.

Аляксандр АЛЁХІН, шахматы

Будучы чэмпіён свету па шахматах стаў першым важным уцякачом з СССР. Варыянтаў у спартсмена дваранскага паходжання было няшмат. Рэвалюцыя пазбавіла яго тытулаў і грошай. А ў 1920-м на яго завялі справу за «связь з дзянікінскай контрвыведкай».

Пасля гэтага ён выехаў у Латвію, адкуль праз Літву адправіўся ў Берлін. Ёсць версія, што для гэтага Алёхін ажаніўся са швейцарскай журналісткай Аннай-Лізаі Руг, якую адразу кінуў.

Праз сем гадоў ён пераможа Хасэ Рауля Капабланку ў матчы за шахматную карону. Затым часова саступіць яе галандцу Максу Эйве, але потым верне і ўжо нікому не аддасць да самай сваёй смерці ў 1948-м.

Перад вайной яму прыходзілі запрашэнні наведаць Маскву, але ў той час ён страціў званне чэмпіёна свету, а проста прэтэндэнтам вяртацца ў СССР Алёхін не хацеў.

Віктар КАРЧНЫ, шахматы

Карчны мог збегчы і раней, чым у 1974-м. Ён пасля распаўвадаў, што яшчэ ў 1966-м яму прапанавалі застацца ў ФРГ, але ён адмовіўся, пра што потым шкадаваў: «Я згубіў 11 гадоў чалавечага жыцця...»

Прайграўшы Карпава матч прэтэндэнтаў, ён даў югаславам інтэрв’ю, у якім паскардзіўся, што прайграў у тым ліку праз ціск «зверху». На нейкі час Віктар стаў невыязным. А калі (пры дапамозе таго ж Карпава) ўсё-ткі ад’ехаў за кардон, то там і застаўся.

Справа была ў Амстэрдаме на турніры IBM. Той самы Эйве паабяцаў Карчнэму, што ён зможа выступаць — і той папрасіў палітычнага прытулку. Галандцы ў выніку далі яму толькі від на жыхарства, а грамадзянства Карчны ў рэшце рэшт атрымаў у Швейцарыі. Савецкае ў яго адабралі ў 1978-м.

Яго жонцы і сыну не давалі выехаць ў Ізраіль («падаваліся» яны чатыры разы) на працягу шасці гадоў. Сын адмаўляўся служыць у войску (праз гэта ён мог стаць невыязным яшчэ і як носьбіт ваеннай тайны) і трапіў у турму на 2,5 гады як «ухіліст»...

У 1978-м і 1981-м Карчны супрацьстаяў Анатолю Карпаву ў матчах за званне чэмпіёна свету. Карпаў не падаў яму рукі пасля перамогі ў Багіа. Савецкая прэса называла яго толькі «прэтэндэнтам», без прозвішча.

«Уцякай!»

Савецкія спартсмены, якія вырашылі збегчы на Запад

Людміла БЕЛАВУСАВА і Алег ПРАТАПОПАЎ, фігурнае катанне

Белавусавай на момант уцёкаў было 44 гады, Пратапопаў — 47, і актыўныя выступы яны ўжо скончылі. Прычым скончылі ў статусе легенд савецкага спорту: яны ўзялі «золата» дзвюх запар

Алімпіяд (Інсбрук-1964 і Грэнобль-1968). Маглі выйграць і трэцюю, але, паводле слоў Алега, іх не пусцілі ў Сапара, бо баяліся, што яны там застануцца.

Праатапопаў і Белавусава скончылі аматарскую кар’еру і пайшлі ў прафесіяналы — у Ленінградскі балет на лёдзе. Падчас гастроляў у Швейцарыі пара шакавала ўсіх, застаўшыся на Захадзе. «У балете на лёдзе я адчувала ціск. Таму мы вырашылі: будзе магчымасць — нам у ім няма чаго рабіць».

У СССР крычалі «Ганьба!», пазбавілі ўсіх званняў, выкраслілі з даведнікаў і адкрыта называлі здраднікамі. Пара атрымала швейцарскае грамадзянства ў 1995-м і нават выступіла на адкрыцці чэмпіяната Еўропы ў Сафіі. Упершыню яны зноў вярнуліся ў Расію ў 2003-м, былі рэабілітаваныя і нават прысутнічалі на адкрыцці Алімпіяды-2014.

Уладас ЧЭСЮНАС, веславанне на каноэ

Алімпійскі чэмпіён Мюнхена-1972, чатырохразовы пераможца першынстваў свету і шматразовы трыумфатар чэмпіянату СССР, падчас чарговага ЧС Уладас Чэсюнас паспрабаваў застацца ў нямецкім Дуйсбургу. Што здарылася потым, нават зараз невядома.

Заходнія СМІ пісалі, што падчас урока нямецкай мовы ў Дортмундзе яго выкралі агенты КДБ. Пісалі нават, што нейкая Урсула Форкерт запрасіла яго да сябе і ўсыпіла. Потым яго завезлі ў савецкую амбасаду ў Боне і пераправілі назад у Савецкі Саюз.

У інтэрв’ю «The Los Angeles Times» у 2002-м ён сказаў, што вярнуўся добраахвотна, бо яму пагражалі 15 гадамі працы ў шахце за ўцёкі, але яго выратавала Алімпіяда. Працаваў ён потым дзіцячым трэнерам і на літоўскай мытні.

Сяргей НЯМЦАНАЎ, скачкі ў вадзі

Яшчэ адны ўцёкі «from USSR» не ўдаліся праз бюракратыю. 17-гадовы Сяргей Нямцанаў на Алімпіядзе-1976 выступіў

кепска, але нарабіў шуму, папрасіўшы палітычнага прытулку ў Канадзе. Былі слухі, што на яго паўплывала 21-гадовая Кэрал Лінднэр са зборнай ЗША — дачка вядомага бізнэсмана Рычарда Лінднэра. Той, праўда, рамантычную сувязь выключыў.

Савецкі бок спачатку сказаў, што спартсмена скралі імперыялісты, а потым тлумачыў рашэнне Сяргея «агрэсіўнымі дзеяннямі канадскай міграцыйнай службы». Пачалася кампанія «Sergei Come Home!».

Галоўнай праблемай Неманцова стаў... узрост. На той момант яму было толькі 17 — а Канада афіцыйна прымала бежанцаў з 18 гадоў. Савецкі бок апаратэставаў рашэнне. Уцякач далі паслухаць магнітафонны запіс голаса бабулі, якая прасіла яго вярнуцца. Павагаўшыся, Сяргей выканаў просьбу.

Асаблівых рэпрэсій да яго не прымянілі: ён скончыў інстытут, выйграў першынства Саюза па скачках з 10-мятровай вышкі і ўдзельнічаў у маскоўскай Алімпіядзе. Там ён палепшыў манрэальскі вынік: 7-е месца замест 9-га.

На замежныя спаборніцтвы яго больш, зразумела, не пускалі. Хутка спартыўная кар’ера была скончаная. Пазней у Сяргея пачаліся праблемы з алкаголем. У выніку яго мары здзейсніў сын: і ў ЗША з’ехаў, і скакуном у вадзі таксама стаў.

Алена АХМЫЛОЎСКАЯ, шахматы

З СССР уцякалі не толькі мужчыны. Хапала і жанчын. Шахматыстка Ахмылоўская ў 1988-м з шахматнай алімпіяды ў грэчаскіх Салоніках адправілася наўпрост у ЗША з капітанам зборнай «зорна-паласатых» Джонам Доналдсанам.

Гуляла яна моцна: жывучы ў Краснаярску, была першым грасмайстарам на азіятскім кантыненте. Потым з Доналдсанам яны разышліся, але Алена засталася ў Штатах. Там яна зноў выйшла замуж — за яшчэ аднаго экс-савецкага шахматыста Георгія Арлова, які трэніраваў яе яшчэ ў СССР.

Апошні раз Алена наведла Краснаярск у 2003-м, дзе была ганаровай госцяй чэмпіяната Расіі сярод жанчын.

Марына АБРОСЬКІНА ДЭ ГАРСІЯ, баскетбол

Яшчэ адна захапляючая гісторыя кахання. У 1990-м валгаградскае «Дынама» паехала ў турнэ па Мексіцы. Перад вяртаннем у СССР, напярэдадні вылету, другі трэнер каманды вырашыў зрабіць абход нумароў... І раптам выявіў, што Марыны ў пакоі няма.

Пешукі, не далі вынікаў. «Дынама» вярнулася дамоў. А Марына выйшла замуж за трэнера зборнай Мексікі дэ Гарсію. Свае ўцёкі яна потым растлумачыла каханнем.

На той момант Аброськіна ўжо была чэмпіёнкай Еўропы ў складзе зборнай СССР. Потым паспела выступіць і за Мексіку, але хутка разлаялася і пакінула

каманду. 9 гадоў гуляла за мексіканскія клубы, некаторы час выступала ў Расіі за «Спартак» і валгаградскую «Надзею», а потым — і ў Швейцарыі. Праўда, без асаблівых поспехаў.

Аляксандр МАГІЛЬНЫ, хакей

Уцёкі аднаго з самых таленавітых хакеістаў свайго пакалення сталі шокам для СССР. Але сам Магільны ўсё тлумачыў проста: «Я быў алімпійскім чэмпіёнам, чэмпіёнам свету, трохразовым чэмпіёнам СССР. І не меў нават метра жылля. Каму патрэбна такое жыццё? І гэтыя медалі-граматы?»

Падчас чэмпіянату свету-1989 у Швейцарыі ён проста ўцёк з гатэлю, дзе жыла зборная Саюза. Кажуць, што скаўты «Бафала» перадалі яму канверт з інструкцыямі.

Пасля ўцёкаў амаль увесь склад зборнай быў дапрошаны ваеннай пракуратурай і КДБ: Магільны быў фармальна ваенным і здрадзіў не толькі радзіме, але і прысязе. Пра свой учынак Аляксандр не пашкадаваў. У 2000-м ён выйграў у складзе «Нью-Джэрсі Дэвілз» Кубак Стэнлі, але за зборную Расіі амаль не гуляў (калі выключыць Кубак свету-1996). Наведаць радзіму ён атрымаў дазвол толькі ў 1994-м.

Сяргей ФЁДАРАЎ, хакей

Аднаму з найвыдатнейшых талентаў у гісторыі савецкага і райскага хакея на драфце-1989 далі толькі 74-ы нумар — баяліся, што ён не зможа выбрацца з-за жалезнага занавесу. Але ён змог.

Падчас Гульняў добрай волі ў Сіэтле Сяргей паведаміў прадстаўнікам «Дэтройт Рэд Уінгз», што гатовы бегчы. Віцэ-прэзідэнт «Чырвоных крылаў» Джым Лайтс чакаў яго ў вестыбюлі гатэлю, а ў Дэтройт хакеіст адправіўся на асабістым самалёце ўладальніка клуба Марка Іліча.

На радзіме Фёдараў быў адразу пазбаўлены толькі што атрыманага звання заслужанага майстра спорта. У НХЛ Фёдараў (які, дарэчы, ў маладосці трэніраваўся ў Мінску і нават правёў за мясцовае «Дынама» сезон-1985/86) стаў не проста зоркай, а суперзоркай. Тры Кубкі Стэнлі — проста неверагодны вынік, а ў Фёдарава ёсць і процьма індыўдуальных узнагарод. 1248 гульняў, 483 галы і 696 асістаў у НХЛ гавораць самі за сябе. За зборную Расіі ён браў срэбра і золата Алімпіяд і выйграў ў 2008-м чэмпіянат свету. Званне заслужанага майстра спорту яму потым вярнулі.

Жыццё не цукар

Іван КАРПЕНКА

Якія з беларускіх клубаў могуць зазнаць заняпад і нават знікнуць?

Мінскія «Тарпеда», «Атака-Аўра», «Партызан» і «Дынама-93», магільскія «Савіт» і «Тарпеда-Кадзіна», «Дарыда» з Мінскага раёна і «Смалявічы», бабруйскі «Фандок», мікашэвіцкі «Граніт», «Гарадзея»... Не, гэта не ўдзельнікі чэмпіянату ў нейкай прэстыжнай беларускай лізе. Гэта нешта накшталт выспы загінуўшых караблёў — спіс футбольных клубаў, якія некалі выступалі на элітным узроўні, перамагалі, збіралі поўныя стадыёны... А потым сышлі ў нябыт: у лепшым выпадку — у мінорныя дывізіёны, дзе бессэнсоўна і памалу корпаюцца, у горшым — увогуле сканалі, пакінуўшы пасля сябе толькі сумную старонку ў «Вікіпедыі».

Сёння мы не будзем узгадваць тых, пра каго альбо добра, альбо нічога. Мы зробім тонкі намёк на тоўстыя абставіны — і акрэслім каманды вышэйшай лігі, у якіх няма ўпэўненасці ў заўтрашнім дні і якія аднойчы могуць працягнуць спіс эпітафіяў шматпакутнага беларускага футбола.

«СПАДАРОЖНИК» (Рэчыца)

Уласна кажучы, рэчыцкі клуб ужо не падае аніякіх прыкмет жыцця, пра што ў прэсе багата напісана. Сённяшняе існаванне «Спадарожніка» — усяго толькі радок у турнірнай табліцы, дзе каманда застанеца да самага фінішу. Такія правілы. Гэта як глыбокая кома, калі пацыент у вегетатыўным стане, не мае нават матэматычных шанцаў, але адключыць яго ад прыбораў штучнага падтрымання нельга: ражамент.

Камагот у «Спадарожніка» такі, што ад клуба не засталася нават абалонкі. Даўно няма гульцоў, трэнераў, персанала, функцыянераў — няма нічога і нікога. Рэчычане «гуляюць» у вышэйшай лізе чыста сімвалічна: у кожным туры атрымліваюць тэхнічныя паразы 0:3 — нібы за няўку на гульню.

З футболом у Рэчыцы даўно бяда. Але быў жа ў 90-х клуб «Ведрыч» — і нават даходзіў да фінала Кубка краіны. Аднак... Безграшоўе — спрадвечны дрын беларускай футбольнай эканомікі — напаткала каманду яшчэ недзе на стыку стагоддзяў, і з той пары там аніякага развіцця. Толькі бляклы сфагнум, скрозь які зрэдку прарастае нешта выпадкова сімпатычнае — і адразу знікае пад ціскам неспрыяльных кліматычных абставін.

Напэўна, футбольная Рэчыца і гэтым разам рэінкарнуе недзе ў другой лізе — адпаведны досвед мае. Але гэта будзе ўжо зусім іншая гісторыя — пра што заўгодна, але не пра прафесійны спорт.

У якую будучыню рушыць брэсцкі «Рух»?

«СЛУЦК»

Яшчэ зусім нядаўна ў вышэйшай лізе была адметная разынка — так званае «цукровае дэрбі». З аднаго боку «Гарадзея», з другога — «Слуцк». І там, і там галоўны спонсар — цукровы камбінат. І там, і там — амбіцыйныя кіраўнікі з тэмпераментам шчырых футбольных заўзятараў. У «Гарадзеі» за галоўнага быў Міхаіл Крыштаповіч, у «Слуцку» — Мікалай Пруднік. Заключытыя сябры не шкадавалі грошай на свае каманды і супернічалі зацята — на іх матчы любілі прыезджаць нават сталічныя журналісты.

Аднак у студзені мінулага года ў краіне грывнула рэзанансная карупцыйная гісторыя. І сталася так, што замест «цукровага дэрбі» ў медыя запанавала «цукровая справа». Пачалася яна дэтэктыўна: каб затрымаць дырэктараў, па загадзе Аляксандра Лукашэнкі давалася вяртаць на беларускую зямлю самалёт «Белавія», які ўжо ўзяў курс з Мінска ў Мюнхен. Вярнулі, Крыштаповіча і Прудніка змясцілі пад варту... І так супала, што літаральна пару тыдняў таму над імі — а таксама над кіраўнікамі Жабінкаўскага і Скідзельскага цукровых заводаў — пачаўся судовы працэс.

Зразумела, што футбол ад такіх калізій пацяраваў моцна. «Гарадзея» памучылася сезон без цукру — на хлеб і солі — дый прыпыніла існаванне. Новае кіраўніцтва камбіната не праявіла імпульсу да лёсу фут-

больнага дзецішча ды запусціла механізм эўтаназіі.

«Слуцк» пакуль трывае. Хаця ў мінулым годзе даваў сігналы SOS: маўляў, грошай крытычна бракуе, няма чым плаціць гульцам за іх цяжкую працу. Падцягнуўшы слуцкія свае паясы, да канца сезона хлопцы дацягнулі. Цягнуць неяк і сёлета, аднак колькі тое будзе працягвацца — над гэтым пытаннем у раённым цэнтры стараюцца не задумвацца. Жывуць сённяшнім днём — і правільна робяць. Але ж рэчаіснасць такая, што калі «Слуцк» паўтарыць шлях «Гарадзеі», то наўрад ці гэта стане сенсацияй.

«ЭНЕРГЕТЫК-БДУ» (Мінск)

Увогуле ні адзін з беларускіх футбольных клубаў цяпер не можа жыць-гуляць спакойна, не турбуючыся за бясхмарнае неба над галавой. Растрэсці можа нават «Шахцёр» — вунь Літва праз мігранцкі крызіс на мяжы пагражае перакрыць экспартныя плыні «Беларуськалія» цераз порт у Клайпедзе. Што ўжо казаць пра ўсялякія «Мінскі» ды «Іслачы», якіх ашчадна падсілкоўваюць бюджэтныя крыніцы.

Але калі называць, у працяг нашага сюжэту, кагосьці больш відавочнага, то чаго б аднойчы бабулі з касой не прыйсці па «студэнтаў-энергетыкаў»? Даўно вядома, што яны перабіваюцца з хлеба на ваду — заробкі ў клубе ці не самыя малыя ў вышэйшай лізе. Нібыта

ім падкідае грошай ВА «Белэнерга», аднак гэтай гуманітарнай дапамогі хапае, толькі каб зводзіць канцы з канцамі. А супрацоўніцтва «Энергетыка» з Рэспубліканскім цэнтрам алімпійскай падрыхтоўкі дае камандзе толькі трэнеравачную інфраструктуру на мінскай вуліцы Сямашкі.

То-бок за жыццё гэты суб'ект нашай футбольнай гаспадаркі трымаецца не надта моцна. І што важна — сваю галоўную стратэгію, падобна, таксама вычарпаў. У «Энергетыку» хацелі зарабляць па-еўрапейску — за кошт трансфернай дзейнасці. Іншымі словамі, планавалі гадаваць і прадаваць больш заможным клубам маладых гульцоў. Выглядае, што як-кольвек азаліцца тамтэйшыя стратэгі не здолелі. Бо нават на сваёй самай яркай зорцы — нападаючым Іллі Шкуруну — сарваць вялікі куш не удалося. Што казаць пра больш дробную рыбу...

Таму канстатуем пэўны экзістэнцыяльны тупік гэтага сталічнага праекта. І нагадваем, што «Энергетык»-БДУ, па сутнасці, узрос на спадчыне іншага мінскага клуба — «Зоркі»-БДУ. Якая ў свой час гарэла-гарэла, а потым ціха згасла.

«РУХ» (Брэст)

Вы здзівіліся? Ёсць ад чаго: зараз «Рух» — адзін з самых заможных і стабільных клубаў краіны. Яго залатая жыла — шчодрасць праўладнага бізнесмена Аляксандра Зайцава. Так,

таго самага — кіраўніка «Sohra Group», аднаго з кіраўнікоў «Брэміна груп» і яшчэ шэрагу ліквідных актываў. Здавалася б, з такім дабрадзем можна гуляць і ісці ў атаку з песняй. Уласна, «Рух» тое і робіць, аднак спакою за яго будучыню няма.

Зайцаў ніколі не хаваў, што проста закопваць валюту ў футбол — гэта не яго шлях. Ён марыць аб тым, каб футбольны кірунак прыносіў не толькі маральнае задавальненне, але і нейкую фінансавую аддачу. А вось з аддачай пакуль што бяда — і прасвету не бачна.

«Рух» — другі праект прадпрымальніка ў беларускім футболе. Першым было брэсцкае «Дынама», і з ім пан-гаспадар скарэў усе нацыянальныя вяршыні. Чаго каштуе толькі чэмпіянства ў 2019-м. Зрэшты, літаральна чаго каштуе, якраз вядома. Недзе каля 10 мільёнаў долараў у год — менавіта столькі складаў гадавы бюджэт клуба. А калі дадаць, што да залатых медалёў брэсчане ішлі некалькі гадоў, што па дарозе раскідваліся сродкамі — і нават аднойчы выпісалі на свой хатні матч самага Дзюба Марадону ў якасці ганаровага госця... Словам, у тлустую капеічыну ўляцелі Зайцаву яго спартыўныя амбіцыі, а на выхадзе — хуткі мінулагадзёны вылет з Лігі чэмпіёнаў, працвержанне, самотны падлік страт. І — рашэнне прыглушыць гук.

Зайцаў вырашыў пакінуць «Дынама» і ўзяць пад апеку «Рух» — клуб, фактычна створаны ім з нуля. Што з нуля, тое добра, але ж самаакупнасцю не пахне і тут. З «Рухам» не заробіш нават на продажы квіткаў, бо брэсцкі заўзятар новую каманду не прыняў і на яе матчы амаль не ходзіць. То куды тады вядзе гэты фарватар? Усё туды ж — праз марнаванне грошай да расчаравання і апатыі.

А тут яшчэ і эканамічныя санкцыі на Зайцава абрынуліся. Хочаш не хочаш, а задумаешся: ды на халеру мне той футбол...

БАТЭ (Барысаў)

А вось адносна БАТЭ апакаліптычныя прагнозы здзіўляць не павінны. Даўно было вядома, у пакуль Барысаў перамагае, у яго ўсё добра, а перастане перамагаць — пачнуцца незваротныя працэсы. Ну, вось яны і пайшлі — сёння, ўчора ці крыху раней, калі заўчасна памёр заставальнік клуба Анатолай Капскі.

Пагоршыліся вынікі, прыпыніліся выплаты паліні УЕФА, а буйнога спонсара за 25 гадоў «жоўта-сіні» клуб сабе так і не прыдбаў. Цяпер неяк перабіваецца на дзяржпадтрымку, але якая там гэтая падтрымка... Фармальна БАТЭ — каманда са сціплага раённага цэнтры, дзе аніводнага прадпрыемства-донара не знойдзеш. Таму ўжо сыходзяць гульцы, мяняюцца трэнеры, драбнеюць легіянеры. І чым далей, тым горш перспектывы ў колішняга гегемона, чья эпоха, здавалася, ніколі не скончыцца.

Біном для Вудкрафта:

ці патрапяць беларускія хакеісты на Алімпіяду?

Іван КАРПЕНКА

У трох кропках планеты з 26 па 29 жніўня адбудзецца хакейна алімпійская кваліфікацыя — заключны этап адбору на бліжэйшыя зімовыя Гульні. Так, ледзьве паспелі адгрымець летнія, а наступная Алімпіяда ўжо грукаецца ў дзверы. Яна ўжо блізка — пройдзе ў лютым наступнага года ў Пекіне. Ці паедуць туды беларускія хакеісты — адна з наймацнейшых інтрыг гэтага лета.

Наша зборная проста зараз — сярод дванаццаці прэтэндэнтаў на тры апошнія алімпійскія ліцэнзіі. Барацьба чакаецца бязлітасная, і ад яе вынікаў залежыць многае. Калі беларускія «клюшкаркі» зноў прайграюць, наступствы прадказаць будзе цяжка. Прынамсі, над кіраўніцтвам хакейнай федэрацыі, а то і ўсёй спартыўнай галіны, дакладна навісне пагроза адстаўкі.

Зрэшты, згушчаць фарбы загадзя не варта. Напачатку лепш распавядзем пра тое, якім менавіта чынам беларуская хакейна каманда паспрабуе прабіцца ў сталіцу Кітая.

Тузін гатовы

У мужчынскім хакейным турніры на Гульнях удзельнічаюць звычайна дванаццаць каманд. Упершыню гэтая сістэма пачала дзейнічаць з Турына-2006, бо раней на Алімпіядах запрашаліся чатырнаццаць зборных. Аднак зменаў у колькасці каманд быў сфармаваны і новы рэгламент шматступеньчатай кваліфікацыі на Гульні.

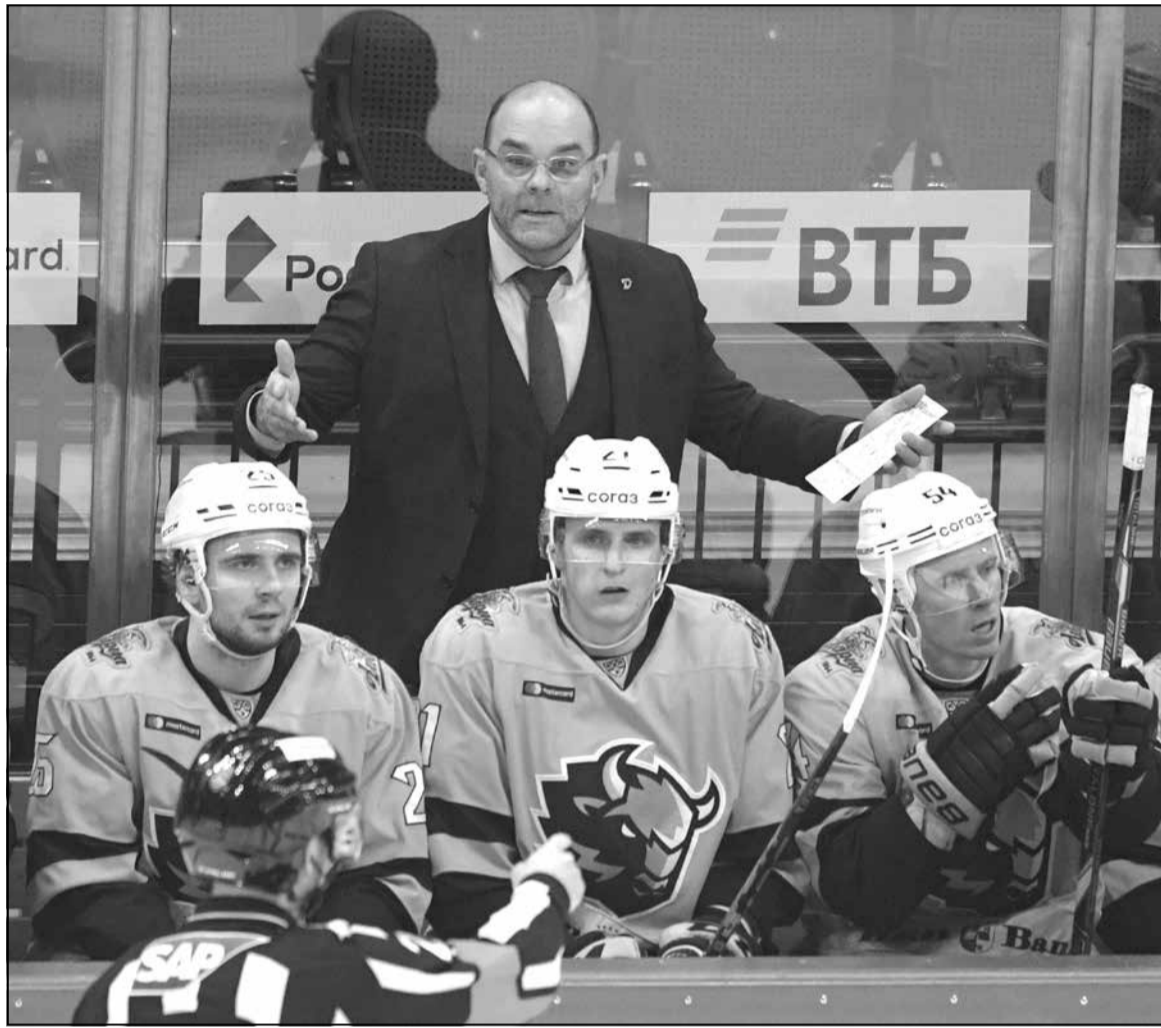
Шматступеньчатай — перш за ўсё для тых, хто знаходзіцца ў ніжэйшых дывізіёнах. Таму што раней шанцаў зарабіць вельмі жаданыя алімпійскія ліцэнзіі ў іх не было наогул.

Большасць алімпійскіх хакейных пуцёвак ужо размеркавана. Так, уладальнікам першай з’яўляецца — лёгка здагадацца, — краіна-гаспадыня першынства. У дадзеных абстаўках — Кітай, чые хакейныя здольнасці, канешне, пакідаюць жадаць лепшага. Але ж як ёсць — так ёсць.

Наступныя восем квот адышлі наймацнейшым зборным свету. Тут вырашальным паказчыкам служыць рэйтынг Міжнароднай федэрацыі хакея (ИИФ) наогул — і вынікі апошняга чэмпіянату свету ў прыватнасці.

Такім чынам, за сваю пекінскую «плацкарту» могуць быць спакойныя каманды Канады, Расіі, Швецыі, Фінляндыі, Чэхіі, ЗША, Германіі і Швейцарыі.

Застаюцца тыя самыя тры месцы, якія пакуль вакантныя

Крэйг Вудкрафт: куды ідзем?

і на якія прэтэндуе тузін нацыянальных зборных, у тым ліку беларускай. Вось для іх, жадаючых ускочыць ў апошні вагон, і прадугледжана фінальная кваліфікацыя.

Пералічым гэтыя дванаццаць суіскальнікаў: Славакія, Латвія, Нарвегія, Беларусь, Францыя, Данія, Аўстрыя, Італія, Паўднёвая Карэя, Польшча, Венгрыя, Славенія. Зноў жа, у адпаведнасці з сусветным рэйтынгам (ён ніжэй пазначаны ў дужках), каманды былі падзелены на чатыры групы. І ў выніку склалася наступная карціна.

Група D: Славакія (9), БЕЛАРУСЬ (14), Аўстрыя (15), Польшча (22).

Група E: Латвія (10), Францыя (13), Італія (16), Венгрыя (21).

Група F: Нарвегія (11), Данія (12), Паўднёвая Карэя (17), Славенія (18).

Адразу дарэчна будзе прывесці расклад матчаў у квартэце D, куды трапілі беларусы.

26.08. **БЕЛАРУСЬ** — Аўстрыя 15.00
26.08. Славакія — Польшча 19.00
27.08. Аўстрыя — Польшча 15.00
27.08. Славакія — **БЕЛАРУСЬ** 19.00
29.08. Польшча — **БЕЛАРУСЬ** 13.00
29.08. Славакія — Аўстрыя 17.00

Расклад просты: алімпійскае шчасце дастанецца толькі пераможцам сфармаваных груп. А каб іх выявіць, каманды правядуць па тры матчы — у фармаце аднаколавага скарачэнага турніру.

І яшчэ важнае: гульні квартэту D прыме Браціслава — то-бок гаспадарыць у нашай «пульцы» будуць славакі (зноў жа, па праве больш высокага рэйтынгу), для якіх тое стане дадатковым

казыром. На зімовым стадыёне імя Андрэя Няпелы, якія змяшчае да 10 тысяч гледачоў, яны пачуваюцца як дома.

Ужо толькі гэты факт недвухсэнсоўна сведчыць, што галоўным фаварытам розыгрышу зборная Беларусі не з’яўляецца. Але дэтальна пра шанцы яшчэ пагутарым. А зараз зробім крок у блізкае мінулае, каб прасачыць цікавую тэндэнцыю.

Тры плямы

Пасля прыняцця актуальнага адборачнага рэгламенту зборная Беларусі толькі аднойчы трапіла на Гульні. Здарылася гэта ў Ванкуверы-2010. І тое не праз той самы этап спаборніцтваў, пра які мы распавялі. Справа ў тым, што таму поспеху паспрыяў шэраг удалых выступоўцаў на чэмпіянатах свету. Так, былі і такія часы. Найгоршым месцам на працягу таго цыкла для беларускіх хакеістаў было... адзінаццатае. Цяпер пра такое «найгоршае» застаецца толькі марыць.

Што тычыцца фінальнай алімпійскай кваліфікацыі, то беларуская зборная прымала ў ёй удзел тройчы — і кожны раз заставалася сярод тых, хто прайграў. У 2005 годзе наша зборная саступіла латышам, у 2013-м — славенцам, у 2016-м — ім жа зноў. Прычым штораз сцэнар быў падобны да галівудскага.

Дасведчаны чытач мусіць памятаць, як 16 гадоў таму за пяць хвілін да канца сустрэчы беларусы перамаглі латышоў з лікам 4:2. Але літаральна за некалькі хвілін супернік здолеў не толькі адыграцца, але і выйсці наперад — 5:4. Тую паразу тагачасны

галоўны трэнер Міхаіл Захараў назваў кашмарам, абвінаваціў у ёй усіх, каго магчыма, а сам у выніку страціў пасаду.

У 2012-м сталася так, што мы больш асцерагаліся датчан, але зноў занялі другое месца ў групе — пасля нечаканага фіаска ў матчы са сціплымі славенцамі. Наіўна думалі, што ў іх на належным узроўні гуляе толькі адзін хакеіст — зорка энхаэлаўскага «Лас-Анджэлеса» Аняжы Копітар... Высветлілася ж адваротнае: у маленькай краіне, дзе насельніцтва як у Мінску, а прафесійных хакеістаў менш за 40 тысяч, ёсць каманда з байцоўскімі якасцямі нашмат лепшымі, чым індывідуальнае майстэрства Калюжнага, Сцяпанава і астатніх, — 2:4. І, што адметна, з крэслам настаўніка тады развітаўся Андрэй Скабелка.

Гісторыя паўтараецца звычайна ў выглядзе фарсу. Наступную алімпійскую кваліфікацыю прымала ўжо «Мінск-Арэна» — у верасні 2016-га. Славенцы перамаглі беларусаў і на гэты раз — у булітнай серыі, дзе Копітар сваю спробу выканаў «на ўра», а Андрэй Касціцын — не. На трэці раз адразу звальняць галоўнага трэнера у федэрацыі паасцерагліся. Канадзец Дэйв Льюіс папрацаваў яшчэ два гады. Але, як паказала жыццё, нічога станоўчага больш беларускаму хакею не прынес.

Цікава, які лёс чакае сённяшняга коўча беларускай зборнай — іншага канадца Крэйга Вудкрафта? Асабліва калі каманда вернецца з Братыславы з адмоўным вынікам. Як ні круці, хакей у краіне — прадмет нацыяльнай ганьбы... ці нацыянальнага го-

нару... У залежнасці ад ліку на табло. Калі лік дрэнны, з трэнерам не цырымоняцца.

Таго ж Захарава пасля правалу на нядаўнім ЧС увогуле развянчалі ўшчэнт — нават знялі яго сімвалічны хакейны швэдар з-пад столі на «Мінск-Арэна», «Чыжоўка-Арэна» і на катку «Юнацтва» ў парку Горкага.

Дзве пасады

Джэрсі Крэйга Вудкрафта ў яго гонар пакуль нідзе ў Беларусі не вывешваюць. Затое канадскі спецыяліст зараз у нас у іншым фаворы — трэніруе не толькі зборную, але і клуб-флагман мінскае «Дынама». У спорце гэта называецца — «сумяшчаць пасады», і такая практыка ў свеце ўвогуле не вітаецца.

У беларускім хакеі ў падобнага досведу супярэчлівы бэкграўнд. Ды што там — хутчэй негатыўны. Дастаткова прыгадаць, як Глен Хэнлан (таксама канадзец) пасля звальнення з адной пасады адмовіўся працаваць на другой. Ці выпадак Андрэя Сідарэнкі, які вярнуў зборную ў эліту, пасля чаго быў пазбаўлены абедзвюх прац. Паглядзім, як атрымаецца ў Вудкрафта, у яго яшчэ ўсё наперадзе.

Падрыхтоўку да адборачнага старту беларускія гульцы пачалі у сярэдзіне ліпеня. Менавіта тады хакеісты мінскага «Дынама», якія складаюць касцяк галоўнай каманды краіны, выйшлі з адпачынку. Цікавае акалічнасць: асобна ад аднаго трэніруюцца прадстаўнікі «зубраў» і патэнцыйныя «зборнікі» з ліку хакеістаў іншых клубаў. Выпадак беспрэцэдэнтны, адказнасць на Вудкрафце вялікая, увагу яму патрэбна звяртаць на ўсё. Ці здолее?

Дарэчы, цікава, наколькі Крэйг цяпер звернецца да паслуг гульцоў з экстралігі? Яго папярэднік Захараў толькі і рабіў, што крытыкаваў чэмпіянат краіны і адтуль ў зборную браў адзінкавых прадстаўнікоў. Канадзец, як паказвае практыка, таксама аддае перавагу КХЛ, аднак ці хопіць іх на цэлы ростар?

Напрыканцы звернемся да бягучых спраў мінскага «Дынама», якое ўжо не проста выйшла на лёд, а і правяло шэраг таварыскіх матчаў. Вось іх вынікі.

24.07. «Дынама Мн» — «Адмірал» (Уладзівасток) — 3:4 (Клімовіч, Бек, Масалёў). 30.07. «Дынама Мн» — «Сібір» (Навасібірск) — 4:3 (Масалёў — 3; Когалеў). 6.08. «Дынама Мн» — «Северсталь» (Чарапавец) — 3:2 (Пінчук, Яроменка, Усаў).

Уласна, самі лічбы на гэтым этапе падрыхтоўкі вялікага значэння не маюць. А вось прозвішчы аўтараў шайб — іншая справа. Зрэшты, і тут высновы яшчэ заўчасныя. Добра, канешне, што дынамаўскі офіс здолеў захаваць Дзяніса Масалёва, але на працягу ліпеня-жніўня беларускія выканаўцы, мякка кажучы, не ўражваюць.

То як яно будзе ў Браціславе?

Падлік медалёў — гэта якім не хапае

Уладзімір МАКАРАЎ

Вядомы журналіст папулярнай расійскай газеты «Спорт-Экспрэс» Арнольд Эпштэйн з'ехаў у Ізраіль два з паловай гады таму. І ўжо адтуль сачыў за падзеямі на Алімпіядзе ў Токіа. Заўзеючы, зразумела, за спартсменаў сваіх любімых краін — былой і цяперашняй.

Першая, як звычайна, білася за больш высокае месца ў агульнакамандным заліку, а другая, здаецца, проста атрымлівала задавальненне ад самога факту ўдзелу ў галоўным старце цяпер ужо пяцігоддзя. У чым розніца спартыўнай стратэгіі дзвюх краін, Арнольд нам і растлумачыць. І заадно раскажа пра многія іншыя адрозненні Ізраіля і Расіі. І, канешне, не абміне ўвагай сучасную Беларусь.

— Наколькі пільна ў краіне сачылі за Алімпіядай?

— Сачылі і радаваліся той колькасці медалёў, якая ёсць. Іх у скарбонцы зборнай атрымалася чатыры — два золата і дзве бронзы. Напрыканцы Гульняў чэмпіёнкай стала зорка сусветнай мастацкай гімнастыкі Лінай Ашрам, з якой звязваліся абгрунтаваны надзеі. У выніку наш ураджай большы, чым на Гульнях у Рыа — там было толькі дзве бронзы.

Для мяне, дарэчы, стала адкрыццём, што Ізраіль, акрамя нашага «алімпійскага» пра яго ўяўлення, краіна вельмі спартыўная. Возьмем від спорту нумар адзін — футбол. Калі першую трэнеруючку ў сезоне іерусалімскага «Бейтара» наведвае чатыры тысячы заўзятараў, то гэта ўражае.

Я раней жыў у Самары, і мне заўсёды здавалася, што ў гэтым горадзе эталоннае стаўленне да футбола: некалькі гады запар мы былі самай наведвальнай камандай Усходняй Еўропы. Цяпер я жыў у Хайфе і, назіраючы за тым, што адбываецца вакол мясцовага «Макабі», паступова пераасэнсоўваю нейкія рэчы.

Дастаткова сказаць, што на наступны дзень пасля таго, як «Макабі» стаў чэмпіёнам краіны, у многіх школах горада (не бяру, вядома, рэлігійныя) навучальны дзень пачынаўся з праслухоўвання гімна клуба. Тут ёсць адзін панк-гурт, у якога ёсць праграма складаецца з кампазіцый, прысвечаных найлепшаму футбольнаму клубу Хайфы.

— У Расіі, вядома, нешта падобнае ўявіць цяжка. Там вырашаюць задачы глабальна-наша маштабу і галоўныя СМІ пачынаюць трывожна біць у набат, калі краіна ў каманд-

Архіўнае фото

— ным заліку спаўзае на шостае месца.

— Падлік медалёў, на мой погляд, гэта доля тых краін, якім не хапае самадастатковасці. Даволі зневажальная працэдура, таму што Алімпіяда — гэта перш за ўсё людзі, а яны ў гэтым выпадку сыходзяць на задні план і замяняюцца лічбамі. Гэта падобна да гонару ад выплаўлення мільёнаў тон чыгуну і рапарту на якім-небудзь з'ездзе: а мы вольны выплавілі яго больш за ўсіх у свеце.

Такая ж сублімацыя была з Універсіадай — там у расіян атрымлівалася непараўнальна лепш і пастаўлены пад ружжо лепшыя атлеты рабілі вынік у барацьбе са звычайнымі студэнтамі. Дэпутаты апалядзіравалі, а мне было смешна.

Паказваць сваю сілу трэба на Алімпіядзе, што, напрыклад, выдатна робяць амерыканцы. І я разумею, што ўсе іх медалі маюць пад сабой трывалую аснову — сур'ёзную папулярнасць у краіне кожнага з відаў спорту, дзе былі здабыты перамогі, федэрацыю, якая мае нейкія грошы і зарабляе іх сама, не распілоўваючы чарговы федэральны бюджэт. Ёсць вялікая аўдыторыя прыхільнікаў. У тым ліку дзякуючы ўніверсітэцкаму спорту. Хоць у Старым Свеце мала хто разумее значнасць гэтай з'явы не толькі для амерыканцаў, але і наогул у маштабах усяго сусветнага спорту.

Калі ж Расія раз на чатыры гады ўспамінае пра які-небудзь тэквандо, то, зразумела, што яго развіваюць выключна для алімпійскага заліку.

— Але прызнайцеся, вы ж раней таксама лічылі медалі ў камандным заліку. Ёсць у гэтым нейкі нацыянальны гонар, уласцівы, зрэшты, усім

постсавецкім краінам. Уключаючы Беларусь — мы дагэтуль так і робім.

— Напэўна, я ў гэтым плане дысідэнт, але больш за ўсё заўсёды радаваўся за маленькія краіны, якія здабывалі хоць бы адзін медаль. Бо чым меншая краіна, тым менш у яе шанцаў штосьці выйграць.

Мне мала заўзець за спартсменаў толькі таму, што ў іх у кішэні такі ж пашпарт, як у мяне. Трэба адчуваць да іх нейкую асабістую сімпатыю. Напрыклад, мне прыемна, што алімпійскай чэмпіёнкай стала Насця Паўлючэнка. Яна з Самары, і мне трохі даводзілася з ёй мець зносіны. Люблю гандбольную зборную — хай нават і без галоўнага трэнера Трафілава, але гэты сусвет мне цікавы.

Што тычыцца замежных сімпатый, то мяне натхніў поспех Фіджы ў рэгбі 7 на 7. Выспы, закінутыя ў Акіяніі, — упэўнены, большасць людзей пра месцазнаходжанне гэтай краіны даведалася, толькі зайшоўшы ў «Вікіпедыю». Насельніцтва — менш, чым у той жа Самары. І там прымудрыліся сабраць цэлую каманду выдатных гульцоў, якія абыгралі наймацнейшыя зборныя ўсяго свету. Ну як не парадавацца за такіх слаўных хлопцаў?

Я быў рады, калі ў самым пачатку Алімпіяды Косава выйграла два залатыя медалі і ў агульнакамандным заліку яно некаторы час апырэджала цэлых шэраг вельмі моцных спартыўных краін. Кожная краіна вартая свайго свята.

— Вы сачылі за беларусамі?

— Прызнаюся шчыра, асабліва нікога не ведаў. Але пасля некаторых падзей адно прозвішча запомніў, думаю, не толькі я. Гэтая падзея сапраўды стала

міжнароднай, і пра Крысціну Ціманюўскую гаварылі больш, чым пра многіх чэмпіёнаў.

Адзін не самы ўдалы пост у Instagram прывёў да таго, што ўся гэтая вар'яцкая дзяржаўная машына закруцілася і ўсё скончылася скандалам. Вялікім скандалам з нічога, з абсалютна рабочай праблемы, якую можна было вырашыць на раз, у кароткай размове паміж зацікаўленымі бакамі.

Не думаю, што Крысціна такая ярка выяўленая апазіцыянерка. І, зразумела, адпрэчваю ўсе гэтыя канспіралагічныя тэорыі пра задумы, што даўно выношваліся, — як адкрыта вар'яцкія. Дзяўчына аказалася закладніцай сітуацыі, і мне б не хацелася, каб яе кар'ера была зламана.

Не хачу быць скептыкам, але мне цяжка ўявіць, што пасля такіх моцных узрушэнняў і змены месца жыхарства і трэнёравак яе вынікі пойдуць увверх. Хоць, вядома, я быў бы рады памыліца.

Дарэчы, карыстаючыся выпадкам, хачу прызнаць яшчэ адной сваёй памылцы. Я быў ашаломлены тым, наколькі беларусы аказаліся гатовыя выказаць сваю пазіцыю год таму, адразу пасля прэзідэнцкіх выбараў. І наколькі шчыра і прыгожа яны гэта рабілі — расіяне ў гэтым плане ім, канешне, значна саступаюць. Хоць мне раней здавалася, што Беларусь куды больш «забітая» краіна, чым Расія.

— Дзякуй. Засталося толькі параўнаць прэміяльныя за алімпійскія медалі Беларусі і Ізраіля.

— За першае месца ўрад дае 500 тысяч шэкеляў, за другое 400 тысяч, за трэцяе — 250 тысяч (курс шэкеля да долара — 0,31.

— Заўв. «НЧ»). Праўда, чэмпіёну і прызёрам яшчэ даўдзецца заплаціць падатак у памеры 16 адсоткаў. Калі параўноўваць з вашымі прызавымі, то, думаю, сумы прыкладна роўныя.

— Ведаю, што ізраільская дзяржава не лічыць спорт вышэйшых дасягненняў сваім прыярытэтам, зрэшты, як і практычна ўсе заходнія краіны. Але нават не самыя вялікія прызавыя шчодр акупляюцца сумамі рэкламных кантрактаў — ці працуе гэтае правіла ў Ізраілі?

— Думаю, зноў жа, многае залежыць ад федэрацыі і ад папулярнасці віду. Скажам, дзюдо каціруецца ў нас вельмі высока, і Канстанцін Развозаў, не выйграўшы ні аднаго алімпійскага медала, але стаўшы два разы віцэ-чэмпіёнам Еўропы, зрабіў добрую дзяржаўную кар'еру. З гэтага года ён заняў пасаду міністра турызму.

Іншы дзюдаіст, Арык Зязві, якому на Алімпіядзе пашанцавала больш: у Афінах у 2004-м ён выйграў бронзу, дый на чэмпіянатах Еўропы і свету медалёў таксама заваяваў больш, — думаю, выдатна зарабіў на рэкламных кантрактах. І зарабляе да гэтага часу — сам бачыў яго ў рэкламе банка і нейкіх медыцынскіх праграмаў.

А вось прадстаўнікі іншых відаў спорту — першы алімпійскі чэмпіён у гісторыі Ізраіля «паруснік» Галь Фрыдман — як мне здаецца, зацікавіў рэкламадаўцаў значна менш. Тое самае можна сказаць і пра весляра Міхаіла Калганова, які стаў прызёрам Сіднея-2000.

Напэўна, у іншай, больш спартыўнай краіне было б інакш, але тут дзяржава сапраўды не мае звычкі цярпліва гадаваць і пеціць таленты. І яны вымушаныя прабівацца самі. Усім вядома гісторыя Аслана Карацева — адкрыцця тэніснага сезона гэтага года і срэбнага прызёра Гульняў у Токіа. Ён жа пачаў займацца гэтым відам спорту ў Ізраілі, куды сям'я рэпатрыявалася з Уладзікаўска. Але праз недахоп фінансавання яны з бацькам выбралі Расію, дзе ён і працягнуў сваю кар'еру. Застаўшыся ў Ізраілі, ён бы яе, хутчэй за ўсё, паспяхова скончыў.

Тут любяць футбол. Ізраільскія футбалісты зорак з неба не хапаюць, але іх у рэкламу бяруць з вялікім задавальненнем — з куды большым, чым баскетбалістаў. Хоць гэтыя два віды, на мой погляд, цалкам маглі б паспрачацца за ўплыў на розумы заўзятараў. Бо баскетбольны тэль-авіўскі «Макабі» — самы тытулаваны клуб краіны і дагэтуль з'яўляецца адным з флагманаў еўрапейскага баскетбола. На яго матчы немагчыма дастаць квіток.

На футбол таксама ходзяць добра. На фінішы мінулага сезона знялі ўсе кавідныя абмежаванні і ўсе важныя апошнія

ДОЛЯ ТЫХ КРАЇН, САМАДАСТАТКОВАСЦІ

матчы праходзілі пры аншлагах. За тры туры да канца быў практычна вырашальны матч за чэмпіёнства: «Макабі» (Тэль-Авіў) супраць «Макабі» з Хайфы. Дык квіткі ў спекулянтаў каштавалі да 500 долараў. Для футбольнай правінцыі, якой многім здаецца Ізраіль, пагадзіцца, гэта лічбы. А наогул самы танны квіток на матчы «Макабі» (Хайфа) каштуе 20 долараў — гэта цалкам прымальны для Ізраіля лічбы, таму што ўзровень і заробкаў, і жыцця тут, вядома, іншы.

І футбол тут уладкаваны абсалютна інакш, чым у той жа Расіі. Калі пра расійскую ФНЛ — другі дывізіён — яшчэ можна сказаць, што там ёсць нейкае жыццё, то ніжэй ужо нічога няма. А ў Ізраілі я паглядзеў выдатны дакументальны фільм, які называецца «Ліга Гімел». Гэта кіно пра пятую лігу чэмпіянату Ізраіля, дзе, калі што, гуляе 128 каманд!

Я быў шакаваны тым, якія там кіпяць жарсці і якія яркія асобы ў гэтым працэсе замяшаныя. І адно са сваіх будучых жыццяў я хацеў бы пражыць у такой камандзе. Яна, магчыма, ніколі нічога не выйграе, але затое цвёрда стаіць на зямлі. Вакол яе кіпяць эмоцыі, і яна цікавая таму колу людзей, для якіх гуляе.

— Кажуць, простыя ізраільцяне з задавальненнем вядуць здаровы лад жыцця. Балазе, гэта можна рабіць практычна круглы год.

— Гэта дакладна. Куча народу бегае — раніцай і ўвечары, для чаго існуюць спецыяльныя дарожкі. Шмат раварыстаў. Шмат адкрытых пляцовак, на якіх можа займацца практычна любы жадаючы — і дарослы, і дзіця.

Паленне тут наогул мінімізавана, а алкаголь вітае, мабыць, толькі частка савецкай дыяспары. Ну, гэта тая звычка, як мы разумеем, якую не можа выкарчаваць аніводная краіна свету, куды б ні трапіў наш чалавек.

— Што вас яшчэ здзіўляе ў Ізраілі?

— Такой колькасці добра, цяпла і святла ў мяне не было, мабыць, нават у дзяцінстве. Ёсць даволі ходкая прымаўка: калі ты палюбіш Ізраіль, то ён будзе любіць цябе. Але я б перафразаваў яе ў не менш папулярную ісціну аб тым, што стаўленне людзей да цябе вызначаецца тваім стаўленнем да іх.

Перад тым, як з’ехаць, я часта чуў папярэджанні аб тым, што хітрыя яўрэі будуць падманваць цябе на кожным кроку. На самой справе за ўвесь гэты час ні з чым падобным не сутыкаўся. І многія міфы і пра старую, і пра новую краіну проста разбурыліся ўшчэнт.

Нас ўсё жыццё выходзілі на наратыве пра тое, што савецкія людзі — самыя спагадлівыя ў свеце і як ніхто гатовыя дапамагачь адно аднаму. Але я бачу, якія тут зусім іншыя і куды больш глыбокія традыцыі ўзаемадапамогі — і наколькі людзі арыентаваны на дабро.

Тут вельмі моцныя традыцыі валанцёрства, і паспяхова людзі займаюцца гэтым з вялікім натхненнем. Таму што ў іх ёсць патрэба ў тым, каб дапамагачь — тым, хто меней паспяховы, хто хворы ці стары, дзецям, жывёлам.

Многія здзіўлены той колькасці людзей з абмежаванымі магчымасцямі, ці, як у постсавецкіх краінах іх яшчэ называюць, «інвалідаў», якія жывуць у краіне. «Ого, колькі іх тут!»

Але тут яны проста не хаваюцца па дамах, як у некаторых іншых краінах, а адчуваюць сябе раўнапраўнымі членамі грамадства. Ва ўсіх гарадах ёсць даступная інфраструктура для перамяшчэння, а пандусамі абсталяваны практычна ўсе месцы, неабходныя для іх нармальнай жыццядзейнасці.

Яшчэ мяне ўражвае стаўленне да хатніх жывёл. Часцей за ўсё ў Расіі я сутыкаўся з тым, што калі ў цябе ёсць сабака, то ён абавязкова павінен быць пародзістым. А тут я бачу карціну, як да набярэжнай пад’язджае дарагая машына і з яе выходзіць пагуляць гаспадар — разам з дварнягам, якога ён, відавочна, проста ўзяў з прытулку. Ды што далёка хадзіць — пару дзён таму я рабіў зарадку і сам назіраў, як дзяўчына выгульвала сабаку на трох лапах. Вельмі шчаслівага, які прыязна віляў хвостом насустрач практычна ўсім мінакам.

Я быў у мясцовым гадавальніку, у якім вырошчваюць лабрэдораў і потым раздаюць іх сляпым людзям — цалкам бясплатна. Дзяржава ніяк не прыкладае да гэтага руку — гэта ініцыятыва прыватных спонсараў. Сабак спачатку дрэсіруюць, потым з двух гадоў да дзесяці яны працуюць павадырамі. А затым выходзяць на пенсію, і іх аддаюць у сем’і, дзе была нейкая душэўная траўма ці ёсць пакалечаны салдат. Таму што яны вельмі разумныя і добрыя і там ужо дажываюць свае гады.

Тут зусім іншае стаўленне да войска: ім ганарацца. Ніхто не хаваецца ад прызыву, не «косіць» з дапамогай бацькоў і знаёмых медыкаў. Наадварот, служыць у арміі — гэта ганаровы абавязак кожнага ізраільскага юнака і дзяўчыны. А ў тых, каму служыць у войску забараняе

Лінай Ашрам: спартыўны гонар Ізраіля

рэлігія ці не дазваляе здароўе, ёсць магчымасць праходзіць альтэрнатыўную службу — даглядаць пажылых, асаблівых дзяцей, удзельнічаць у кучы гуманітарных праектаў.

У тым ліку яны займаюцца з намі, новымі рэпатрыянтамі, іўрытам. І ўсё гэта адбываецца па-сапраўднаму, людзі ўсю душу ўкладваюць у гэтую дзейнасць.

Калі ў супермаркце чарга і ў ёй стаіць ваенны, то яго абавязкова прапусцяць наперад. Тут ёсць такія афіцыйны тэрмін, які гучыць для нас даволі прышпільна: «салдат-адзіночка». Ім можа быць мужчына ці жанчына — тыя, у каго няма сям’і. І калі гэтага адзіночку адпускаюць на шабат дадому, то да яго паслуг ёсць цэлы рух. Гэта сем’і, якія стаяць у чарзе па тое, каб запрасіць такіх салдат да сябе на выхадныя дадому — каб тыя не адчувалі сябе самотнымі.

Кожны дзень я сутыкаюся з нейкімі гісторыямі і пераконваюся, наколькі тут іншае стаўленне людзей адно да аднаго. Літаральна сёння ішоў з метро і бачыў, як дзяўчынка, абвешаная нейкімі пакупкамі, прапанавала ахоўніку перакусіць чымсьці са сваіх запасаў. Ён ветліва адмовіўся, але такая карціна тыповая для гэтай краіны, і падобная прапанова нікога не здзіўляе і не крыўдзіць. Гэта ў парадку рэчаў — калі зусім чужы чалавек праяўляе клопат пра свайго бліжняга. Ці іншая гісторыя: у перыяд пандэміі колькасць калясак у супермаркетах істотна скарацілі. І часам, каб яе знайсці, даводзілася адыходзіць даволі далёка ад крамы. І аднойчы я цягнуў яе з прыпынку грамадскага транспарту і сустрэў

яшчэ аднаго такога ж, як і я. Ён з надзеяй спытаў: «А там яшчэ ёсць?» І толькі парадаваўся за мяне, калі я яго засмуціў: «Вось малайчына!» У Расіі, упэўнены, у такой сітуацыі пачуў бы толькі раздражнёную лаянку і што-небудзь тыпу: «Які бардак! Сталіна на іх няма!»

Калі ж пачытаць рускія публікі пра Ізраіль, то можа скласціся ўражанне, што я жыву ў нейкай іншай краіне. Але, зноў жа, калі ты хочаш, каб цябе палюбіў Ізраіль, то спачатку палюбі яго сам.

— І для пачатку вывучы іўрыт.

— Неяк нашы самарскія «Крылы Саветаў» гулялі матч у Кубку Інтэргота — у латвійскім Даўгаўпілсе. Горад знаходзіцца на самай мяжы з Расіяй, і на стадыён прыйшлі шмат мясцовых рускамоўных людзей. Усе яны даволі шумна падбадзёрвалі нашу каманду і ў прыватных размовах даволі няўхвальна выказваліся пра латвійскія ўлады. Пры гэтым нікому і ў галаву не прыходзіла думка вярнуцца назад у Расію.

Тут нешта падобнае. Горшае, што ёсць у Ізраілі, — гэта жаклівая спякота летам, пастаянная тэрарыстычная пагроза і пэўная частка рускамоўнай дыяспары. Не скажу пра ўсіх, вядома, але ёсць людзі, якія жывуць тут па трыццаць гадоў і ведаюць паўтара слова на іўрыце. І бацька жыццё, у адрозненне ад мяне, які вучыць мову ўпарта і ўжо даволі прасунута, выключна ў чорным колеры.

Але, зноў жа, жыццё ёсць тым, што мы пра яго думаем, і таму кожны выбірае сваё шчасце сам.

Сабака — сябар чалавека ў Ізраілі

Паралімпіяда

Ад дзесяці да дванаццаці медалёў: паралімпійцы маюць план

Георгій ЗАГОНСКИ

У паралімпійцаў план на медалі — у адрозненне ад спартсменаў, якія не маюць аніякіх абмежаванняў па здароўі — існуе.

Яго два месяцы таму на спецыяльнай прэс-канферэнцыі, прысвечанай падрыхтоўцы нашых будучых удзельнікаў у Токіа-2021, агучыў генеральны сакратар Паралімпійскага камітэта Мікалай Шудзейка. Дык вось фіксуем: не меней за дзесяць месцаў на подыуме.

Наколькі гэта рэальна, яшчэ абмяркуем, а напачатку разгорнута кранемся наогул падзей, якія папярэднічаюць старту Паралімпіады ў сталіцы Краіны ўзыходзячага сонца.

Старт, дарэчы, адбудзецца 24 жніўня, спаборніцтвы будуць працягвацца да 5 верасня.

Па слядах Алімпіады

Напэўна, нашы чытачы дастаткова абазнаны адносна падзей ў свеце, якія непасрэдным чынам паўплывалі на міжнародны спартыўны календар. Гэта, безумоўна, тычылася амаль усіх запланаваных на мінулы год падзей, звязаных з неабходнасцю пералётаў і вочных старту. Усе спаборніцтвы сярод звычайных атлетаў былі прыпынены ў сакавіку 2020-га.

Непрыемныя наступствы каронавіруса закралі і справы атлетаў з фізічнымі абмежаваннямі. Рэгламент жа кваліфікацыйных паралімпійскіх старту вельмі падобны да адбору на «звычайныя» Гульні. Да прыкладу, калі гаворка пра ўжо згадана плавальніцкі лёгкаатлету, то існуе шэраг нарматываў. Выконваеш іх — чакаем цябе на маштабным злёце.

«Сістэма адбору амаль нічым не адрозніваецца. Адзіная розніца: Міжнародны паралімпійскі камітэт загадзя акрэслівае максімальную колькасць квот для кожнай краіны, карыстаючыся рэзультатамі на працягу папярэдніх алімпійскіх цыклаў, а таксама апошнімі ў бягучым. Здраецца, зашмат больш нашых спартсменаў здольныя былі б атрымаць ліцэнзіі, а бывае — зусім наадварот», — распавядаў на пачатку лета аўтару гэтых радкоў трэнер плыўцоў Дзмітрый Кошаль.

Навошта гэтая прэамбула? Каб пацвердзіць, што паралімпійцы аказаліся ў вельмі складаным становішчы. Па-першае, ніхто не клапаціўся, каб у іх былі хоць нейкія старты па-за трэнероўкамі — накішталт Камерцыйнай лігі

Дора reuters

плавання (ISL) ці онлайн-стартаў па лёгкай атлетыцы. Па-другое, адсутнасць любых выездаў да апошняга перашкаджала сістэме кваліфікацыі ў Токіа. Дастаткова адзначыць, што імёны шмат якіх удзельнікаў Гульняў высветліліся толькі зараз — на пачатку жніўня.

Унікальнасць Токіа-2020

Паралімпійскія гульні ў Токіа таксама захавалі лічбавы суфікс «2020». Хай у гэтым выпадку нейкія маркетынговыя страты былі несутраверна меншымі. Зроблена гэта, па ўсім відаць, з меркавання педантызму і дзеля гісторыі. Гісторыі, у якой будучая Паралімпіяда ўпершыню пройдзе без замежных глядачоў на трыбунах.

Апроч таго, амаль на трэцюю частку скарачана колькасць абслуговага персаналу. Не на вылізны адсотак, аднак вымушаны быў прымаючы бок адмовіцца і ад запланаванай колькасці атлетаў. Між тым, КНДР, напрыклад, сама вырашыла ўвогуле

пашырылася праграма за кошт бадмінтона ды тэквандо.

Напрыканцы бягучага блока яшчэ адна важная інфармацыя. Пераважная большасць атлетаў, не толькі беларускіх, упершыню пабачыць тыя самыя алімпійскія аб'екты, дзе неабходна змагацца. Часцей за ўсё гэта гуляе на руку не фаварытам, а зусім наадварот. Калі высветліць, што сапраўдных надзей у нас літаральна некалькі чалавек, то, верагодна, гэта на карысць і беларусам.

На што раўняцца

Калі заўзятары спорту з колькі-небудзь значным стажам прыкладна ўсё ж назавуць дыяпазон медалёў, з якімі вярталіся дадому беларускія алімпійцы на тых ці іншых Гульнях, то адносна паралімпійскіх дасягненняў цяжкасці з успамінамі, пэўна, узнікнуць амаль у кожнага. Што ж, зручны час зазірнуць у нядаўнюю гісторыю, каб адзначыць суверэнныя поспехі беларусаў.

Калі мець на ўвазе не толькі колькасць узнагарод, але і іх якасць, то найбольш удала ў нас склаўся выступ у Афінах-2004. Там 29 разоў нашы прадстаўнікі іванспорту ўзыходзілі на п'едэстал — у прыватнасці, у дзесяці выпадках — на вышэйшую яго ступень. Аднак, найбольш высокае месца занялі і ў агульнакаманднай табліцы — 19-е.

А вось якую з Паралімпіяд у выкананні беларускіх спартсменаў лічыць найменш выразнай — пытанне. Тут з якога боку падысці. Калі звярнуцца да чэмпіёнскіх тытулаў, то-бок залатога здабытку, — позірк спыняецца на Атланце-1996. Менавіта там беларусы зарабілі ўсяго тры вышэйшыя ўзнагароды і выніковую 33-ю пазіцыю ў канчатковым заліку сярод дзяржаў. Калі засяродзіцца на валавай колькасці, то, несумненна, узгадваем два апошнія форумі. Дзесяць — столькі было ў Лондане-2012 ды Рыа-2016.

Не меней за дзесяць

Якраз гэтыя лічбы называюцца ў якасці задачы-мінімум цяпер. І тут, нарэшце, чытачам стане зразумела, чаму часцей за ўсё ў гэтым матэрыяле мы кранаем справы ў басейне, дакладна — на воднай дарожцы. Адказ просты: найбольшы

Ігар Бокі: лідар сусветнага інваспорту

спадзяванні ўскладаюцца менавіта на каманду плыўцоў.

Вядома чаму. На папярэдніх Гульнях яны прынеслі восем медалёў з дзесяці! Відавочна, прагнозы зараз адпаведныя, і ў першую чаргу — на Ігара Бокага, які вярнуўся пяць гадоў таму з Бразіліі з шасцю залатымі ўзнагародамі, а таксама адной бронзавай. Яшчэ адно золата было на рахунку Уладзіміра Ізотава.

У складзе Бокі і сёння. Здаецца, сярод паралімпійцаў спартсмен, якога не аднойчы папяркалі быццам бы ў прымальным зроку для выступаў са здаровымі атлетаў, здолеў узяць усе тытулы, якія толькі ёсць.

Мяркуюць самі: адзінаццаціразовы паралімпійскі чэмпіён, 22-разовы чэмпіён свету — дзе тут шукаць матывацыю 27-гадоваму маладому чалавеку? Але ж недзе ўдаецца. Што крывіць душою, лёгка выказаць здагадку: фінансавы бок, мабыць, на першым плане. Толькі ўявіце сабе: за залаты медаль, пачына-

ючы з лонданскіх Гульняў, дзяржава абяцае паралімпійцам 50 тысяч долараў. Канешне, гэта ў тры разы менш, чым за «звычайнае» алімпійскае золата. Але, калі разгледзець сітуацыю Бокага, усе выглядае шыкоўна. Напрыклад, па выніках мінулай Алімпіады ён зарабіў 320 тысяч долараў — тое, аб чым могуць марыць алімпійцы. Большасць з іх нават і шанцаў не мае, бо ў іх відах на Гульнях няма столькі дысцыплін.

Вось тут мы і пераходзім да самага цікавага. Бо ў іванспорце важную ролю адыгрывае тое, ў якім класе па абмежаванні здароўя акажацца той ці іншы атлет. Калі ідзе гаворка пра слабы зрок — а ўсе беларускія надзеі ў плавальні менавіта з гэтай катэгорыі (вядомага праўладнага атлета Аляксея Талая да спісу патэнцыйных уладальнікаў узнагарод не адносім), — то іх тры: адзінаццаты, дванаццаты і трынаццаты. Дык вось: ёсць паралімпійцы, да якіх, так бы мовіць, не дачэпішся. Кожны год яны праходзяць медыцынскі агляд — і адпаведная камісія пагаджаецца з ранейшымі аб-

Ігар Бокі: лідар сусветнага інваспорту

ставінамі. Але маецца і другая частка. Раз-пораз іх адносяць да самай здаровай групы, іншы — да сярэдняй.

У беларускай камандзе гэта тычыцца вышэй згаданага Уладзіміра Ізотава і яшчэ аднаго таленавітага плыўца — Дзмітрыя Салея. Адзін сезон яны выступаюць у дванаццатым класе, наступны — у трынаццатым.

Акрамя плавання, згадаем ці не адзінага кандыдата на медалі з іншых відаў. Гэта лёгкаатлет Сяргей Бурдукоў, чыя спецыялізацыя — скачкі ў даўжыню. На астатніх асаблівага разліку няма. Дарэчы, менавіта абсэсаваннем гэтага факта, мабыць, і дыктуецца даволі сціплы адносна мінулых Паралімпіяд план па ўзнагародах. У дадзеным выпадку кіраўніцтва галіны добра разумее: як і алімпійцам, прадстаўнікам іванспорту будзе вельмі складана ўтрымаць былыя пазіцыі. Нават тыя прыземленыя, на якія беларусы выйшлі ў Лондане ды Рыа.

Кейс Ціманоўскай

Як на роўным месцы беларускі спорт патрапіў у міжнародны скандал

Сяргей КАЙКО

Самая гучная алімпійская гісторыя з удзелам беларускай каманды не мае аніякага дачынення да медалёў, ачкоў і секунд. Токіа-2020 і прадстаўнікі BLR — цяпер гэта найперш пра лёгкаатлетку Крысціну Ціманоўскую, якая спачатку не пабаялася выказаць уласнае меркаванне, потым сутыкнулася з непарапарцынай рэакцыяй сістэмы і ўрэшце стала палітуцякачкай. Сусветная прэса некалькі тыдняў гудзела з гэтай нагоды — тэлевізійнымі рэпартажамі, газетнымі перадавіцамі і рэдакцыйнымі артыкуламі ў сеткавых медыя. І будзе гудзець надалей, бо кейс яшчэ зусім не вычарпаны.

Сёння дзяўчына ўжо ў Польшчы, дзе ёй далі прытулак і паабяцалі працяг спартыўнай кар’еры. Беларускі ж НАК аказаўся ў цэнтры спецыяльнага расследавання Міжнароднага алімпійскага камітэта, вынікам якога могуць стаць чарговыя санкцыі.

«Новы Час» узгадвае асноўныя сюжэтныя павароты самага буйнога скандалу Алімпіяды і адказвае на галоўныя пытанні, з ім звязаныя.

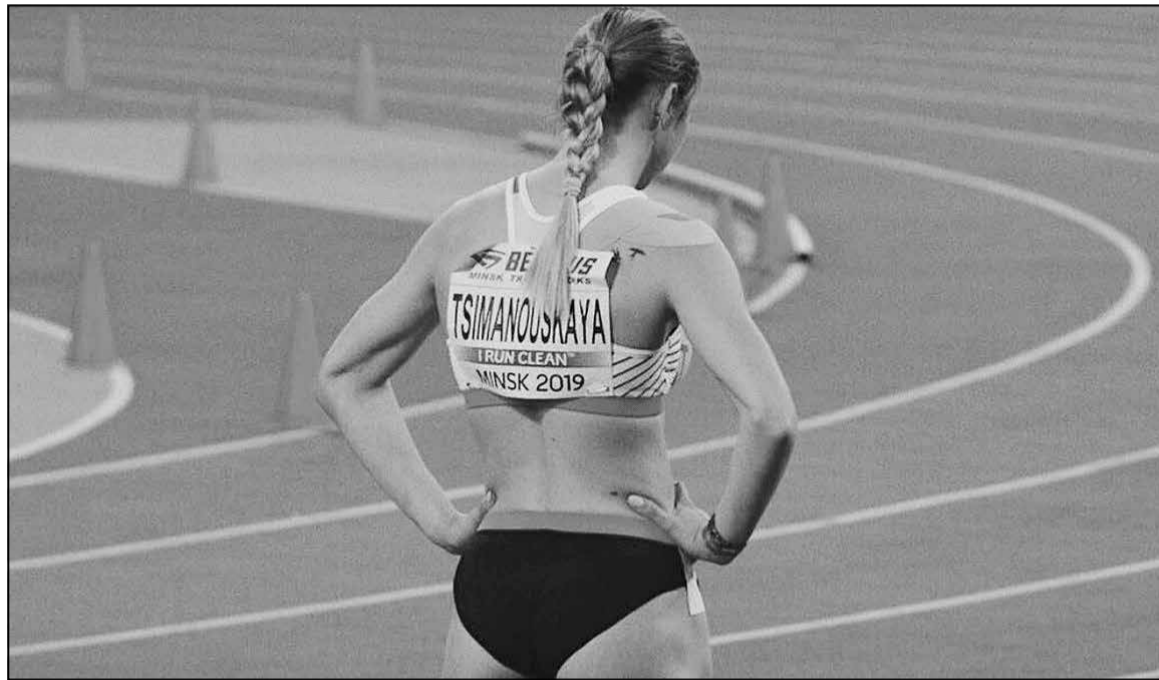
Хто такая Крысціна Ціманоўская?

Крысціна Ціманоўская 24 гады, яна родам з Клімавіч, што на Магілёўшчыне. На малой радзіме і пачала займацца спортам, выбраўшы адзіночны спрынтарскі бег. Яе ўлюбёныя дыстанцыі — 100 і 200 метраў.

У 18-гадовым узросце Крысціна ўвайшла ў склад беларускай зборнай. Спачатку ўдзельнічала ў спаборніцтвах на юніёрскім узроўні, з цягам часу перайшла ў дарослы спорт.

Скажам шчыра: новай Юліі Несцярэнка з Крысціны Ціманоўскай пакуль не атрымалася і наўрад ці атрымаецца ў будучыні. Дзяўчына старанная, лепшая ў сваёй дысцыпліне ў краіне, міжнародных поспехаў яна мае няшмат. Найлепшыя з іх — перамога на Сусветнай Універсіядзе ў Неапалі ў 2019 годзе (200 м) і срэбра на Еўрапейскіх гульнях-2019 (100 м) у Мінску.

Гэта не павінна бянтэжыць, бо класічны спрынт — вельмі прэстыжная дысцыпліна ў лёгкай атлетыцы. Аднак, канкурэнцыя тут наймаверная, таму нават проста быць ва-

Фота www.sport24.ru

ўмоўным топе-10 — ужо добрая справа.

Падчас леташніх палітычных падзей Крысціна Ціманоўская праявіла сябе хай умеранай, але ўсё ж прыхільнай перамен. Яна ўдзельнічала ў запісе відэа, на якім члены лёгкаатлетчнай зборнай Беларусі выступілі з асуджэннем гвалту славякоў. Яе подпіс з’яўляўся і пад вядомым адкрытым лістом спартыўнай супольнасці за новых выбары і супраць таго ж гвалту, праўда, праз нейкі час — магчыма, сутыкнуўшыся з ціскам адміністрацыі, — яна свой аўтограф адазвала.

Крысціна Ціманоўская замухам. Мужа завуць Арсеній Зданевіч, працуе трэнерам. Пасля іцыдэнта ў Токіа ён экстрана пакінуў Беларусь і зараз таксама знаходзіцца ў Польшчы.

Што здарылася ў Токіа?

На Алімпіяду спартсменка прыехала, каб прабежыць дзве свае каронныя дыстанцыі — 100 і 200 метраў. Пад гэты расклад была спланаваная падрыхтоўка, пад гэты графік быў распрацаваны цыкл трэніровак аж на месцы падзей. Усё ішло як мае быць, пакуль не здарылася тое, што сёння можна лічыць хрэстаматычным *sans bellum* — трыграм, з якога ўсё пачалося.

У адзін цудоўны дзень Крысціна Ціманоўская са здзіўленнем знайшла сябе ў спісе беларускіх удзельніц эстафеты 4x400 м, і гэта яе, мякка кажучы, не ўзрадавала. Не ўзрадавала — з цэлага шэрагу прычын.

Па-першае, дзяўчына ніколі не ўдзельнічала ў такой беговай дысцыпліне. А тая — вельмі спецыфічная. Бо эстафета патрабуе асобных навыкаў — у прыватнасці, перадачы эстафетнай палачкі без страты хуткасці. Гэты тэхнічны элемент адпрацоўваецца гадамі. Бо 400 метраў — наогул досыць своеасаблівае дыстанцыя. Спецыялісты кажуць: не спрынтарская і не стаер-

ская, а нейкая прамежкавая. У побыце яшчэ гавораць так: на адным дыханні да фініша не даб’жыш, а другое адкрыццё не паспявае. То-бок, зноў патрэба ў належнай аэробнай падрыхтоўцы, якая дасягаецца доўгімі трэніроўкамі.

Без падрыхтоўкі і трэніровак — рызыка траўмы альбо агульнае фіяска на дарожцы на пацеху заўзятарам.

Па-другое, вакансіі (іх было дзве) у эстафетным квартэце ўзніклі праз недагляд адказных асоб — не тое трэнераў, не тое адміністратараў. Яны не змаглі забяспечыць дастатковую колькасць допінг-проб для дзвюх эстафетніц, і тых з ліку алімпійцаў памылкі сталі лёсы атлетаў, якіх наўпрост выкінулі з сеткі Гульняў. На такія памылкі спартсмены заўсёды рэагуюць балюча.

Нарэшце, па-трэцяе, Ціманоўскую абурыву не столькі факт яе ўключэння ў эстафетную чацвёрку, колькі тое, што «ажанілі» яе без яе. Нават не пагаварылі, не спыталі пра гатоўнасць, не патлумачыўшы экстранасці ўзніклай сітуацыі. Пра свой удзел у забегу Крысціна даведалася фактычна з прэсы — і, натуральна, адчула сябе зняважанай.

Яна — раз, другі, — спрабавала звязцца з трэнерамі, каб даведацца падрабязнасці, аднак тыя на яе запыты так і не адказалі. І тады спартсменка вырашыла задзейнічаць уласныя сродкі камунікацыі. Запісала і выклала ў сацсеткі эмацыйны спіс, у якім спачатку канстатавала, што «наша начальства вырашыла ўсё за нас», а потым задала пару лагічных пытанняў. «Чаму я дазнаюся пра гэта ад «левых» людзей?!» і «Чаму ж мы павінны расплачвацца за вашы «касякі»?»

І панеслася... Праз некалькі сутак Крысціна Ціманоўская стане ці не самай знакамітай удзельніцай Алімпіяды.

Чаму гісторыя выйшла на сусветны ўзровень?

Аднак важна разумець: лёгкаатлетку з Клімавіч праславіў не эмацыйны пост у Інстаграме. Халера з ім, з тым пастом, бо такія гісторыі — абсалютна звычайная з’ява ў прафесійным спорце. Хтосьці штосьці сказаў, не тое зрабіў... Трэнер жорстка абышоўся з атлетам, і той пакрыўдзіўся... Атлет сарваўся на трэнера, і той ужыў уладу... Што казаць, калі лепшыя футбалісты свету, бывае, б’юцца ў распранальнях як п’яныя матросы. А лепшыя трэнеры свету кідаюцца ў сваіх гульцоў тупымі цяжкімі прадметамі, як здурнелыя вар’яты.

Вялікі спорт — гэта пік маральнага і фізічнага напружання. Чаго тут толькі ні здараецца. Але галоўнае ў іншым — у камунікацыі, з дапамогай якой можна патушыць любы канфлікт. Яшчэ і вылучыць з таго дадатковую энергію, якая потым дапаможа перамагчы.

Аднак бяда ў тым, што камунікацыя і дыпламатыя — гэта не пра сённяшні беларускі спорт. Нашым сучасным рэаліям больш пасуюць адносіны з вайсковага статуту, дзе адны аддаюць загады, а другія мусяць іх выконваць і лішніх пытанняў не задаваць.

Менавіта з гэтай прычыны выступ Ціманоўскай у сацсетках атрымаў ашаламляльны працяг, які агаломшыў увесь белы свет. Замест таго, каб паразмаўляць і за пяць хвілін вырашыць усе супярэчнасці, сістэма пачала ламаць спартсменку цераз калена. Паводле нейкага высокага распараджэння (некаторыя лічаць, што яго аддаваў ці не асабіста Аляксандр Лукашэнка), Крысціну Ціманоўскую спачатку літаральна знялі з прабегу — выкраслілі з ліку ўдзельніц

забегу на 200 метраў, а потым паспрабавалі прымусова эвакуаваць у Мінск...

Што было далей — занадта добра вядома, каб лішні раз пераказваць. У такімскім аэрапорце беларуска прыцягнула ўвагу паліцыі і журналістаў і дадому, канешне, не паляцела. Замест гэтага на наступны дзень адправілася ў Польшчу — адну з таго вялізнага шэрагу краін, што выказалі гатоўнасць прыняць уцякачку. Потым — прэс-канферэнцыі, інтэрв’ю, расповеды пра ціск і пагрозы, пра асцярогі апынуцца на радзіме ці ў псіхіятрычнай бальніцы, ці наогул у турме... І вобраз дысідэнтакі, які канчаткова склаўся, хаця сама дзяўчына таго ані разу не жадала.

Што будзе далей?

Зразумела, што Міжнародны алімпійскі камітэт кейс Ціманоўскай па-за ўвагай не пакінуў. Ведамства Томаса Баха адразу ж уключылася ў тэму і задзейнічала звыклы алгарытм рэагавання. Была заснаваная адмысловая камісія, якая неадкладна занялася расследаваннем іцыдэнта. Па выніках усебаковага вывучэння справы будзе напісана афіцыйная справаздача, якую агуцаць на адным з бліжэйшых пасяджэнняў выканкама МАК. Потым — вердыкт, які наўрад ці ўзрадуе беларускі бок. Тым больш, наш НАК і так застаецца пад санкцыямі, накладзенымі яшчэ колькі месяцаў таму.

Некаторыя рашэнні, зрэшты, уступілі ў сілу і па гарачых слядах. Двое датычных да ціску на спартсменку функцыянераў — галоўны трэнер лёгкаатлетаў Юрый Маісевич і чыноўнік з РЦАП Артур Шумак — былі хуценька пазбаўленыя акрэдытацыі і выселеныя з алімпійскай вёскі. Менавіта іх галасы, як мяркуецца, гучалі на той знакамітай «плёначцы», на якой заплаканую Ціманоўскую «вучаць жыццю» і прымусваюць «па-харошаму» адмовіцца ад алімпійскіх спаборніцтваў і датэрмінова адправіцца ў Мінск...

Якім будзе канчатковае рашэнне МАК, сёння сказаць складана. Нельга выключыць, што санкцыі Лазана прыменіць драконаўскія — наўпрост да вываду беларускага НАК з-пад алімпійскай юрысдыкцыі з аўтаматычным пазбаўленнем нашых спартсменаў права спаборнічаць пад дзяржаўным сцягам і слухаць гімн пасля перамог. Права атлета — лічы, чалавека, — тое, што міжнародныя спартыўныя інстытуцыі апошнім часам абараняюць надзвычай дбайна і зацята.

Ну, пачакаем — пабачым. Тым больш, час падціскае: наступная Алімпіяда — зімовая ў Пекіне — ужо праз паўгода.

«НАК і міністр спорта сказалі мне не спаборнічаць...»

Як спартсмен уцёк ад дыктатуры і выйграў у Токіа срэбра для Манголіі

Аляксей АСАНОВІЧ

Дзяржава ўкладвае ў спорт вялізныя грошы, «стварае ўмовы» і патрабуе паміраць за сябе на спаборніцтвах. Але дзе тая мяжа, калі спартсмен павінен сказаць «Досыць»?

Ахвяры байкоту

Іранскія атлеты — у фаварытах не аднаго віда спорту. Яны не баяцца нікога. Палохае іх толькі сустрэча з ізраільцамі — нават калі супернік «на паперы» нашмат слабейшы.

Тлумачыцца гэта проста: ніякага бою, матча ці схваткі ў гэтым выпадку не будзе. Улады Ірана не прызнаюць Ізраіль і лічаць прамыя спаборніцтвы з ім адной з форм легітымізацыі Зямлі Абетаванай. За апошнія 20 гадоў здарылася не менш за 30 выпадкаў, калі персы здымаліся з турніраў пры варыянтах сустрэцца з ізраільцамі. Футбол, баскетбол, барацьба, плаванне, фехтаванне, тэквандо, бадмінтон, каратэ, шахматы, снукер, тэніс (і вялікі, і настольны), валебол (звычайны і пляжны)... Байкотнаму спісу не бачна канца.

У гэтых выпадках іранцы калі-нікалі пасылаюцца на траўмы, калі-нікалі — на іншыя абставіны.

У 2005-м, даведаўшыся, што ў адной групе давядзецца спаборнічаць з Ізраілем, зборная Ірана адмовілася ехаць у Аргенціну на маладзёжны чэмпіянат свету па баскетболе праз «цяжкія атрыманне візы».

На Алімпіядзе-2008 у Пекіне Махамад Аліразаі зняўся з кваліфікацыі ў брасе, каб пазбегнуць спаборніцтва ў адным басейне з ізраільцамі Томам Беэры. Іранец спасылаўся на праблемы са страўнікам. Ён жа праз тры гады сказаўся «вельмі стомленым» і байкатаваў заплыў на чэмпіянаце свету ў Шанхаі. Пара пляжнікаў — Сабар Хашманд і Абас Пурасгары — выдумалі сабе траўму на пляжным валеболе ў Ёкагаме ў 2015-м, а каратэст Маджыд Хасанініна ў Парыжы шчыра сказаў: «Для кожнага іранскага атлета важныя яго ці яе меркаванні і падтрымка безабароннай палестынскай нацыі».

У 2017-м на чэмпіянаце свету U23 у Быдгашчы Алірэза Карымі наўмысна прайграў, каб не трапіць на ізраільца Юрыя Калашнікава. Справу падалі ў

Getty AP

дысцыплінарны камітэт, які выпісаў іранцу дыскваліфікацыю: было даказана, што прайграў ён па інструкцыі свайго трэнера.

...Дзюдаіст Саід Малазі рухаўся па сетцы чэмпіяната свету-2019 у Токіа ў катэгорыі да 81 кілаграмаў даволі ўпэўнена. Што зразумела: на той момант іранец быў пераможцам першынства планеты-2018, а ў 2017-м у яго быў бронзавы медаль. Але паход за яшчэ адной узнагародай раптоўна быў пастаўлены на паўзу. Перад чвэрцьфіналам Саіду загадалі: на наступны бой выходзіць не трэба. Некаторыя іранскія СМІ нават паспелі паведаміць, што Малазі зняўся па траўме.

Расклад маляваўся празрыста: у выпадку чвэрцьфінальнай перамогі ў паўфінале Малазі чакаў бельгеец Маціас Кас. У іншым паўфінале змагаўся ізраільца Сагі Мукі. Такім чынам, і ў фінале, і ў матчы за трэцяе месца патэнцыйна магла здарыцца сустрэча Мукі і Саіда.

Але іранец выйшаў на рынг. У чвэрцьфінале перамог, але потым раптам неспадзявана прайграў і Касу, і паядынак за бронзу. Ён з кожным разам выглядаў на татамі ўсё больш збянтэжана. Мала хто на трыбунах знакамітай японскай залі «Будакан» ведаў, якая драма разыгрывалася за кулісамі.

Званок з Тэгерана

У чвэрцьфінале Малазі супрацьстаяў расіянін Хасан Халмурзаеў — алімпійскі чэмпіён-2016. За лічаныя хвіліны да пачатку барацьбы трэнэру Малазі патэлефанаваў першы намеснік міністра спорту Ірана з простым загадам: зняцца са спаборніцтваў, каб не трапіць

на ізраільца. Паводле сайта Міжнароднай федэрацыі дзюдо, загад быў з пагрозамі Малазі і яго сям'і.

Саід заплакаў і паваліўся долу. Ён проста не мог трымацца. Да менеджара спаборніцтваў Лайзы Алан падышоў трэнэр з Таджыкістана Вахід Сарла і растлумачыў: Малазі трэба ратаваць. Сярод тых, хто гэта рабіў, быў Абдуло Мурадаў, памочнік члена выканкама Жэрада Бенонэ.

Абдуло потым расказаў: «Я правёў з ім увесь дзень. Вадзіў усюды, дапамагаў з перакладам, бачыў напалоханасць у яго вачах, калі ён думаў пра наступствы. Сітуацыя выйшла з-пад яго кантролю. Ён быў бездапаможны. Цяжка была глядзець на яго. Такія сітуацыі не павінны здарацца з атлетам».

«Я спартсмен, а не палітык. Я не хачу разбірацца ў палітыцы. Я хачу выконваць алімпійскую Хартыю. У той момант я быў разгублены і баяўся», — успамінаў потым Саід.

Перад паўфіналам трэнэру Малазі зноўку патэлефанавалі — на гэты раз прэзідэнт НАК Ірана. Па відэасувязі Саід бачыў і чуў усё. Спартсмену паведамілі, што агенты нацыянальнай бяспекі ўжо каля дома яго бацькоў. Яны спрабавалі пераканаць бацьку Малазі папрасіць сына не змагацца. І ў гэтым стане яму давалося спаборнічаць з бельгіяцам.

«Я мог стаць чэмпіёнам свету. Трэніраваўся дзеля гэтага, столькі стараўся. Я перамог алімпійскага чэмпіёна і бронзавага медаліста. Але лёс быў мне іншы: я не змог спаборнічаць праз законы маёй краіны і таму, што я быў напалоханы наступствамі для маёй сям'і і сябе. Сёння Нацыянальны алімпійскі камітэт і міністр спорту

сказалі мне не спаборнічаць, і я вымушаны быў падпарадкавацца. Я баец. Я хачу спаборнічаць увесь час. Але я жыву ў краіне, якая не дазваляе мне зрабіць гэта. У нас няма выбару, усе атлеты павінны слухаць, што ім кажуць. Тое, што я зрабіў сёння, — для майго новага жыцця», — сказаў Саід пасля ў інтэрв'ю сайту Міжнароднай федэрацыі дзюдо.

Малазі распавёў пра сітуацыю прэзідэнту Міжнароднай федэрацыі Марыусу Візэру. Ён цалкам стаў на бок спартсмена. Іранец баяўся вяртацца дадому — гэта было проста небяспечна. Прытулак барцу дала Германія. А хутка паступіла прапанова яшчэ лепш: прэзідэнт Манголіі Халтмаагийн Батулга (ён жа — прэзідэнт Федэрацыі дзюдо краіны) запрасіў спартсмена прыняць мангольскае грамадзянства. Саід пагадзіўся.

Вялікі мангол

За два гады ў якасці мангола Малазі не толькі не знізіў вынікаў, але і змог упершыню наведаць раней забаронены для яго Ізраіль і пасябраваць з тым самым Сагі Мукі.

«Ізраільцыяне былі вельмі добрымі да мяне з моманту майго прыезду. Я трэніраваўся са зборнай Ізраіля і ніколі гэтага не забуду. Дзякуй ім за ўсю добрую энергію», — сказаў Малазі ў інтэрв'ю «The Jerusalem Post». І дадаў «todah» — «дзякуй» на іўрыце ў гутарцы з рэпарцёрам.

«Я супершчаслівы за Саіда. Ведаю, праз што ён прайшоў і як моцна ён жадаў гэтага. Ён — мой блізкі сябар, і я рады, што ён дасягнуў сваёй мары. Ён заслугоўвае гэтага. Яго шлях вельмі натхняльны!» — сказаў Мукі ў інтэрв'ю «The Times Of Israel».

Мукі ўвогуле пачаў кампанію ў Інтэрнэце, каб падтрымаць сябра напярэдадні вялікай разборкі з іранскім НАКам.

«Чацвер будзе лёсавызначальным днём для майго добрага сябра, дзюдаіста Саіда Малазі з Ірана. Ён з'явіцца ў швейцарскай Лазане на працэсе супраць Іранскага алімпійскага камітэта, які патрабуе, каб ён вярнуўся ў Іран. Іранскі НАК хоча, каб Саід на Алімпіядзе выступаў пад іранскім сцягам. Уся краіна супраць аднаго грамадзяніна, аднаго спартсмена. Шмат чаго было напісана пра гэтую сітуацыю, і я ганаруся тым, што мы з Саідам — блізкія сябры».

Што адназначна — гэта пакаранне смерцю на мінулым тыдні іншага ўдзельніка Алімпіяды — баксёра Навіда Афкары, які пратэставаў супраць рэжыму за

правы на свабоду і роўнасць у сваёй краіне. Гэтая падзея — яснае паведамленне Саіду, што чакае яго і іншых людзей, якія выступаюць супраць улады. Заклікі лідараў іншых краін не дапамаглі Навіду. Ён мёртвы. Я пішу гэта і не магу спыніць думкі пра гэтую балючую сітуацыю, якая звязана з маім уласным жыццём».

Саід проста прасіў выйсці са мною на татамі і сумленна спаборнічаць на чэмпіянаце свету ў Токіа-2019. Рэжым дзейнічаў бязлітасна і не даў яму зрабіць гэта, як і на іншых турнірах. Саід абраў быць свабодным чалавекам, які ганарыцца сваёй культурай і краінай, але працягвае быць атлетам і дзюдаістам. Ён лічыць ліберальныя каштоўнасці святымі і падтрымлівае дух Алімпійскіх гульняў. Малюся, каб ён здзейсніў сваю мару і прыняў удзел у Алімпіядзе».

Я размаўляў з Саідам, падбадзёрваў яго. Яму цяпер вельмі цяжка. Я сказаў яму, што зраблю для яго ўсё, дзе ў свеце ён ні будзе, каб ён жыў у бяспецы і міры. Ведаю, што справядлівасць настане і мы сустрэнемся на адным дыване як роўныя. Калі ласка, давайце аб'яднаемся ўсім Ізраілем і светам за іранскіх грамадзян, якія знаходзяцца ў турме. #weareallwithsaeid — мы ўсе з Саідам! Твой Сагі Мукі», — такі ліст напісаў ён перад пасяджэннем Міжнароднага спартыўнага арбітража».

Малазі выйграў у іранскага НАКа і атрымаў нарэшце свабоду».

«Я ўдзячны прэзідэнту Міжнароднай федэрацыі дзюдо Візэру ад усяго сэрца. Ён сказаў мне, што дапаможа паехаць на Алімпіяду і мая мара паспрачацца за званне алімпійскага чэмпіёна здзейсніцца. Сказаў, што я змагу працягнуць спаборнічаць. Мне патрэбная дапамога. Улада маёй краіны сказала, што я магу вярнуцца без праблем, але я ўсё роўна баюся. За сябе і за сваю сям'ю», — успамінае Малазі».

У 2021-м Саід сапраўды атрымаў шанец на Алімпіядзе. І выкарыстаў яго бліскуча: у тым самым «Будакане» ён упэўнена выйшаў у фінал, дзе толькі трохі саступіў гаспадару Таканоры Нагасе. Для Манголіі гэта найлепшы вынік у Токіа — ёсць яшчэ толькі дзве бронзы (таксама ў дзюдо».

«Гэты медаль прысвячаю таксама сваім ізраільскім сябрам і спадзяюся, што ізраільцыне шчаслівыя за мяне. Напэўна, я ўжо ніколі не вярнуся ў Іран», — прызнаецца Саід. Але цяпер ён адчувае сябе як дома адразу ў некалькіх іншых краінах».

Новы Час

Агульнапалітычная штотыднёвая газета

novychas.by

Выдаецца з сакавіка 2002 г. (с) Новы Час
Галоўны рэдактар **Колб Аксана Мікалаеўна**
Намеснік рэдактара **Пульша Сяргей Пятровіч**
Стыль-рэдактар **Пяроўская Святлана Віктараўна**

ЗАРЭГІСТРАВАНА Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі № 206 ад 20 ліпеня 2009.

ЗАСНАВАЛЬНІК Мінская гарадская арганізацыя ГА ТБМ імя Ф.Скарыны.
Адрас: 220005, г. Мінск, вул. Румянцава, 13.
Тэл. (+375 17) 263 85 11.

ВЫДАВЕЦ Выдавецкае ўнітарнае прадпрыемства «Час навінаў». Пасведчанне ад 25.04.2014 г.

АДРАС РЭДАКЦЫІ І ВЫДАЎЦА
220113, г. Мінск, вул. Мележа, 1–1234.
Тэл. +375 17 347-52-81; +375 29 625-57-51.
novychas@gmail.com; novychas.by
Падпісны індэкс 63279

НАДРУКАВАНА ў друкарні ТАА «Ролл-Прынт», г. Мінск, вул. Халмагорская, 59 А.
ЛП №02330/484 ад 16.02.2018. Замова №1361

Падпісана да друку 12.08.2021. 8.00.
Наклад 5500 асобнікаў. Аб'ём 6 друк.
аркушаў. Кошт свабодны.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы дзеля палемікі, не падзяляючы пазіцыі аўтараў. Пры выкарыстанні матэрыялаў газеты спасылка на «Новы Час» абавязковая. Рукапісы рэдакцыя не вяртае і не рэцензуе мастацкія творы. Чытацкая пошта публікуецца паводле рэдакцыйных меркаванняў.